

**VÄNSTERPARTIET
BUDGETFÖRSLAG 2019
INKLUSIVE FLERÅRSPLAN
REGION JÖNKÖPINGS LÄN**

För allas trygghet i den generella välfärden

FÖRORD OCH GRUNDLÄGGANDE ANSATSER	4
BUDGET OCH FLERÅRSPLAN	4
PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	7
JÄMLIK HÄLSA OCH MÅNGFALD	7
BARNKONVENTIONEN	7
PROGRAM FÖR HÅLLBAR UTVECKLING	10
LÄRANDE OCH FÖRNYELSE	13
EKONOMI	14
REGIONSKATTEN	16
FINANSIELL BEDÖMNING 2019-2021	16
MEDARBETARE	17
HANDLINGSPLAN FÖR MEDARBETAROMRÅDET	19
POLITISK INRIKTNING OCH VISION	24
TILLSAMMANS FÖR FRAMTIDENS GENERATIONER	24
FÖR ALLAS TRYGGHET I DEN GENERELLA VÄLFÄRDEN – FOLKHÄLSA OCH SJUKVÅRD	24
LIKVÄRDIG VÅRD – DET HANDLAR OM KLASS	25
FOLKHÄLSA	26
VÅRD PÅ LIKA VILLKOR	26
VÅR MODELL FÖR PRIMÄRVÅRD – NU OCH 2030	28
PSYKISK OHÄLSA OCH PSYKIATRISK VÅRD	29
MISSBRUKS- OCH BEROENDEVÅRDEN	30
STÄNDIGA FÖRBÄTTRINGAR FÖR ÄLDRE OCH MULTISJUKA	32
REHABILITERING OCH HABILITERING	32
TANDVÅRD – DAGS ATT UTVECKLA FOLKTANDVÅRDEN	34
DEMOKRATI I REGIONEN	35
BARN OCH UNGA	36
MEDARBETARFRÅGOR OCH PERSONALPOLITIK	37
TRAFIK, INFRASTRUKTUR OCH MILJÖ	39
HÅLLBAR UTVECKLING	39
KOMMUNIKATIONER FÖR ALLA	41
ARBETSMARKNAD, NÄRINGSLIV OCH ATTRAKTIVITET	43
KULTUR	43
ARBETSMARKNAD OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING	44
STÖD TILL ORGANISATIONER OCH NÄRINGSLIV	45
SKATTESATS OCH FINANSIELLA FÖRUTSÄTTNINGAR	46
1.1 SÄRSKILDA YRKANDEN	47
EKONOMISK ÖVERSIKT OCH FINASIERING	53

FÖR ALLAS TRYGGHET I DEN GENERELLA VÄLFÄRDEN

Budget och flerårsplan har inriktningen att förverkliga visionen För alla trygghet i den generella välfärden. Visionen förverkligas genom engagemang i att tillgodose invånarnas behov av hälso- och sjukvård, folkhälsa, kultur, utbildning och kollektivtrafik samt invånarnas och arbetsmarknadens behov av en fungerande infrastruktur och kompetensförsörjning. Befolkningsutvecklingen fram till 2035, med större andel barn och äldre, ställer krav på förnyade arbetssätt som kan underlättas av digitalisering, tekniska framsteg och en aktiv fördelningspolitik. För att uppnå en hållbar utveckling ställs krav på bland annat kollektivtrafiken men också på nya arbetssätt för ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Den ekonomiska demokratin är eftersatt och klasskillnaderna är tydligare än på mycket länge.

Genom en väl fungerande verksamhet blir Region Jönköpings län ett trygghetsnav för invånarna som kan utvecklas vidare. Inom hela Region Jönköpings län arbetar vi för en väl fungerande verksamhet, som samtidigt ständigt förbättras och förnyas med utgångspunkt från invånarnas behov. Det tydliga målet är offentlig service och vård av absolut högsta klass, endast det bästa är gott nog åt folket. Samverkan med länets kommuner är av största vikt inom både hälso- och sjukvård och regional utveckling. En annan central del i utveckling mot ett mera jämlikt och rättvist samhälle är att den nationella linjen utgörs av en expansiv välfärdsolitik där statsbidragen kan öka och där finanspolitiska ramverk och budgetregler är underordnade människornas välfärdsbehov. Vi är helt enkelt beroende av en regering och riksdag som vill göra allt i sin makt för att utveckla välfärden och göra den mer likvärdig. Vänsterpartiet vill ta ansvar för Region Jönköpings län. Vi söker samarbete för att förändra och förbättra. Grunden för en hållbar och likvärdig välfärd finns i vår solidaritet gentemot varandra.

FÖRORD OCH GRUNDLÄGGANDE ANSATSER

Region Jönköpings län arbetar med frågor som är avgörande för människors liv och hälsa och för länets tillväxt och utveckling. Sambanden är starka. En genomtänkt och offensiv regional utvecklingsstrategi (RUS) är en central punkt för länets utveckling där samarbete och samverkan är nyckelbegrepp. Det handlar bland annat om att samordna utvecklingsinsatser inom områden som transportinfrastruktur, arbetsmarknad och utbildning. Region Jönköpings län stödjer aktivt projekt och organisationer som bidrar till länets utveckling. Revidering av RUS måste göras regelbundet och alla viktiga samhällsaktörer måste få delta i processen.

Region Jönköpings län arbetar för bättre hälsa och säkrare vård. För att främja folkhälsan, krävs insatser inom områden som ligger utanför regionens direkta verksamhet. De satsningarna görs i samverkan med länets kommuner, statliga myndigheter, organisationer och föreningslivet. Invånarna ska erbjudas en hälso- och sjukvård av absolut högsta klass och förutsättningarna skall vara likvärdiga i hela länet. Hälsofrämjande insatser ska genomsyra hälso- och sjukvården och vara en självklar del i all vård och behandling. Det är centralt att hälso- och sjukvården bedrivs på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Behov av och efterfrågan på hälso- och sjukvård styrs av olika faktorer. Det är inte alltid de faktiska behoven och efterfrågan matchar varandra och här måste det berömda örat vila mot rälsen.

Nya diagnostikmetoder, behandlingsmetoder och läkemedel skapar ökad efterfrågan. Det är viktigt att vara undersökande och lyhörd inför denna utveckling. Det är centralt att människor med de största behoven prioriteras. Den nya tekniken och digitaliseringen har ibland inneburit att behovsprincipen satts ur spel. Det innebär inte att det är något fel på ny teknik och digitalisering, tvärt om, men det måste ske med stor försiktighet och medarbetarens respons är viktig. Samtidigt måste Region Jönköpings län alltid vara noga med att efterfråga forskning och evidens kring nya behandlingsmetoder och teknik. En del är att satsa mer på IT-centrum så att de kan gå från att bara släcka bränder till att vara med och utveckla och stödja nya system. Förändringar i verksamhet måste förankras hos medarbetarna och följas noga. Eventuella fel och oönskade bieffekter, som exempelvis att de mest sjuka prioriteras bort till förmån för de som kan prata för sig, måste arbetas bort.

Allt fler människor blir allt äldre. Det är i grunden något positivt men det kan öka kostnaderna för vård och omsorg. Därför är det viktigt att den nationella linjen i politiken bottnar i en offensiv välfärdspolitik där de ekonomiska resurserna fördelas mer jämlikt. Klasskillnaderna i Sverige är större än på mycket länge och kapitalet har fått stora skattelättnader de senaste decennierna, det har skapat abnorma vinstermarginaler och kraftigt urholkat möjligheterna till en expansiv välfärdspolitik. En ny nationell fördelningspolitik för ekonomisk demokrati är därför central för att möta förändringar i demografin och klara av välfärdens utmaningar.

Digitalisering, förebyggande åtgärder och minskning av vårdskador förbättra hälsan, kan minska behov av vård och därmed frigöra resurser. En annan viktig faktor är samverkan detta görs exempelvis med våra samverkansregioner och i sjukvårdsregionen.

BUDGET OCH FLERÅRSPLAN

Budget 2019 och flerårsplan för åren 2020–2021 har inriktningen att förverkliga visionen För allas trygghet i den generella välfärden. Visionen förverkligas genom engagemang i att tillgodose invånarnas behov av hälso- och sjukvård, folkhälsa, kultur, utbildning och kollektivtrafik samt invånarnas och arbetsmarknadens behov av god infrastruktur och kompetensförsörjning. Genom samverkan med olika aktörer i länet och en väl fungerande verksamhet blir Region Jönköpings län ett trygghetsnav för invånarna och utvecklas vidare. En djup förankring i befolkningen skapas genom att verksamheten leds av folkvalda politiker. Inom hela Region Jönköpings län arbetar vi för en väl fungerande verksamhet, som samtidigt ständigt förbättras och förnyas med utgångspunkt i invånarnas behov och delaktighet. Örat måste alltid vila mot rälsen så vi kan vara lyhörda gentemot våra medarbetare, deras synpunkter och erfarenhet är centrala delar för att Region Jönköpings län skall kunna utvecklas.

POLITISK STYRNING

Region Jönköpings län ska tillsammans med länets kommuner, föreningslivet, arbetsmarknadens aktörer, Jönköping University, Science Park, Länsstyrelsen och andra samhällsaktörer skapa bättre förutsättningar för regional utveckling. Region Jönköpings län behöver ett styre som kan skapa förutsättningar för en tydlig politisk linje. All verksamhet som finansieras av Region Jönköpings län ska omfattas av kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor för medarbetare. Det gäller även vid upphandlingar hos leverantörer och

underleverantörer. Genom förbättrade upphandlingar kan Region Jönköpings län som en stor offentlig aktör på ett effektivt sätt arbeta för minskad miljöpåverkan, långsiktig ekologisk och social hållbarhet. Detta är ett prioriterat område under kommande mandatperiod. Inga ytterligare privatiseringar ska genomföras inom Region Jönköpings län.

LEDNING OCH STYRNING

Budget med verksamhetsplan och flerårsplan är Region Jönköpings läns viktigaste styrdokument. En regional utvecklingsstrategi med handlingsplaner konkretiserar arbetet med att skapa goda förutsättningar för arbetsmarknaden och för utbildningsväsendet. Arbetet bedrivs tillsammans med andra aktörer och leds och följs upp med inriktningsmål och tillhörande mätetal.

Utgångspunkten för styrningen av verksamheten är att genom ansvarsfull och långsiktig finansiering förverkliga visionen. Det innebär att vi inte kan slösa skattebetalarnas pengar på dyra upphandlingar och marknadsmässig styrning av vården. Som alternativ till dagens slösaktiga politik står en anslagsfinansierad offentlig vård som garanterar invånarna rätten till adekvat vård av högsta klass oavsett vilken vårdcentral man väljer att gå till. Det innebär att verksamheten bedrivs ändamålsenligt och följer de lagar och regler som ställer krav på oss att erbjuda invånarna likvärdig vård efter behov. Detta är en väl beprövad modell som långsiktigt garanterar finansieringen av verksamheten. Genom att inte slösa bort offentliga medel på new public management skapas ett stort mervärde för länets invånare.

Vision, värderingar och Målbild 2030, är grunden för arbetet med att formulera mål, framgångsfaktorer och mätetal, samt handlingsplaner för förbättring och utveckling inom regionens olika verksamhetsområden. Målen ska vara så konkreta att de kan brytas ned till den nivå där de ska genomföras.

MÅLBILD 2030

Målbild 2030 ska formuleras inom sju områden som är viktiga för att Region Jönköpings län ska ge förutsättningar för trygghet i den generella välfärden. Denna målbild är utgångspunkt för budget och verksamhetsplan, regional utvecklingsstrategi, program för hållbar utveckling och andra program och handlingsplaner inom regionens egen verksamhet och för andra program och planer som regionen är med och tar fram.

Dessa områden ligger också till grund för strategiska mål, framgångsfaktorer, systemmätetal och mål inom verksamheternas olika perspektiv

liksom indikatorer för det gemensamma arbetet i länet. Målen för systemmätetalen sätts vanligen högt för att stimulera till förnyelse och förbättring av arbetssätt. Måluppfyllelsen följs noga, avvikelser analyseras och vid behov ska handlingsplaner tas fram. Omvärldsjämförelser görs för resultat avseende verksamhet och ekonomi. Utveckling i länet följs genom indikatorer. Verksamhetens effektivitet värderas utifrån hur väl strategiska mål och systemmätetal nås, det vill säga det värde som skapas för medborgarna i förhållande till insatta resurser. Jämförelser görs också av hur resultaten står sig i förhållande till andra.

1 Bra folkhälsa

Länets invånare lever ett hälsosamt liv i ett socialt sammanhang. De känner att de har möjlighet att påverka sina liv och skattar hälsa och livskvalitet högt. Länet ska vara känt som den bästa platsen att växa upp och åldras på. Region Jönköpings län arbetar hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande genom regional utveckling och hälso- och sjukvård. Tillsammans med invånarna och andra aktörer som kommuner, civilsamhället, föreningar, företag, länsstyrelse och högskola bedriver vi ett aktivt folkhälsoarbete.

2 God vård

Region Jönköpings län erbjuder en hälso- och sjukvård och tandvård som är bästa i landet både vad gäller medicinska/kliniska resultat och i utveckling av arbetssätt och vårdformer. Detta sker på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vi lyfter också problematiken med att kvalitetsskillnaderna i vården är för stora i Sverige. Hela Sverige skall ha en likvärdig vård inte bara vi i Region Jönköpings län. Bra stöd ges till egenvård när detta är möjligt.

Vården ges med god tillgänglighet, ett gott bemötande och med rätt kompetens. Den är säker, jämlik och personcentrerad. Genom samskapande med patienter, närstående och invånare ges rätt behandling på rätt vårdnivå samtidigt som ständig förbättring sker.

3 Regional utveckling

Region Jönköpings län arbetar aktivt för att bidra till utveckling och förstärkning av arbetsmarknaden i regionen. Hållbara investeringar i miljö, kollektivtrafik och infrastruktur är nödvändiga. Utbildningsnivån är en stor utmaning för länet och det är viktigt att vi tar den på största allvar inte minst för att klara av framtidens kompetensförsörjning. Viktiga mål är att arbetsmarknaden har goda förutsättningar, infrastrukturen är utbyggd och kulturlivet är rikt.

4 Medarbetare

Region Jönköpings län ska vara en av landets bästa arbetsgivare. Våra medarbetare har viktiga arbeten i välfärden, med meningsfulla och utvecklande arbetsuppgifter i en hälsofrämjande arbetsmiljö. Samverkan och engagemang i ständiga förbättringar, innovation, utveckling och forskning är kännetecknen för våra chefer och medarbetare. Örat måste ständigt vila emot rälsten för att ta till vara på synpunkter och förbättringsförslag från medarbetare. Dessutom är det viktigt att verksamhetsförändringar förankras hos de som arbetar på arbetsplatsen.

5 Varje förslösad skattekrona är stöld från folket

För att kunna erbjuda höjd livskvalitet och vård i absolut toppklass krävs ett stopp för slöseriet med skattemedel. Varje skattekrone måste gå till det tänka ändamålet för att klara av våra åtagande mot exempelvis hälso- och sjukvårdslagen. Det innebär mer anslagsfinansiering och mindre marknadsmissig styrning. New public management är inte ett passande system för hälso- och sjukvård. Vi har inte råd att slösa bort skattebetalarnas pengar på upphandlingar och privatiseringar. Kostnadseffektivitet handlar om att använda varje skattekrone på absolut bästa sätt.

6 Systemsyn och förbättring/förnyelse

I en allt mer komplex verksamhet är hållbar utveckling och en gemensam systemförståelse viktiga utgångspunkter i vår verksamhetsutveckling för att uppnå bästa möjliga resultat. För att utveckla vår verksamhet involverar och lär vi av dem vi är till för. Arbetet med innovationer, förbättring och förnyelse av processer och arbetssätt stimuleras.

7 Hållbar utveckling och långsiktig finansiering

Region Jönköpings län arbetar för en hållbar utveckling inom områdena social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Förverkligandet av länets klimat- och energistrategi är en viktig del i hållbarhetsarbetet. För att trygga verksamhetens finansiering på lång sikt ska vi egenfinansiera nödvändiga investeringar med egna medel. Vi ser också ett behov av ökade statsbidrag och en nationell politisk linje för en rättvisare fördelning av de ekonomiska resurserna.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

En stark regional arbetsmarknad och en expansiv välfärds politik är centrala delar när vi möter framtiden. Regionen behöver goda förutsättningar inom områden som utbildning och arbetsmarknad. Sambanden mellan dessa områden är starka.

JÄMLIK HÄLSA OCH MÅNGFALD

Utgångspunkterna för Region Jönköpings läns verksamhet är visionen *För allas trygghet i den generella välfärden* samt individens behov, vilja och möjlighet att ta ansvar för sin egen hälsa. Region Jönköpings län arbetar med mänskliga rättigheter och diskrimineringsgrunderna för en jämlik hälsa och jämlik verksamhet. Region Jönköpings län skall vara en MR-region. Alla ska erbjudas likvärdig vård och medborgarservice och omotiverade skillnader ska utjämnas. Alla verksamheter följer upp data med könsuppdelad statistik som analyseras och vid eventuella omotiverade skillnader vidtas åtgärder. Systemmätetalen för 2019 kommer, i de fall de är individbaserade, att redovisas könsuppdelade. I *Program för hållbar utveckling 2017–2020* finns mål för mångfald och likabehandling som en del i social hållbarhet och sedan tidigare finns en handlingsplan för funktionshinderpolitiken. Under 2019 kommer arbetet med Mänskliga rättigheter och FN:s hållbarhetsmål, Agenda 2030 att intensifieras. Se bild FN:s hållbarhetsmål.

BARNKONVENTIONEN

Kunskap om barn och ungas rättigheter ska hållas levande och utvecklas inom alla delar i Region Jönköpings län. Vi har ansvar för att skapa bra förutsättningar för våra barn och unga så att de får ett framtida bra liv, och vi har också ansvar för att lyssna på dem och ge dem ett bra liv här och nu när de är barn och unga. Vårt län ska vara den bästa platsen att växa upp på. Därför arbetar Region Jönköpings län efter FN:s barnkonvention. Det övergripande målet för vårt barnrättsarbete är att barns och ungas mänskliga rättigheter ska beaktas. De ska bemötas med respekt, ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och

inflytande. Förutsättningen är att kunskapen om barnets rättigheter hålls levande och utvecklas inom alla delar i vår verksamhet. Handlingsplanen har speciellt fokus på:

- utbildning och fortbildning för personal
- barnrättsombud i varje enskild verksamhet
- barn och ungas delaktighet
- barn som anhöriga

Genom ett årligt Barnboksutslut ges alla verksamheter möjlighet att på ett övergripande sätt redovisa barnrättsarbetet inom den egna verksamheten. Syftet är att barnsäkra Region Jönköpings län. Arbetet med barns psykiska hälsa måste utvecklas.

BEFOLKNINGSBESKRIVNING

Region Jönköpings län sammanfaller geografiskt med länsindelningen som omfattar 13 kommuner. Den 31 december 2017 hade länet 357 237 invånare – en ökning med 4 502 invånare jämfört med 2016. Under 2017 ökade befolkningen i länets samtliga kommuner. Under de senaste fem åren har länets befolkning ökat med 18 121 personer. Uppdelat på kommungrupper (enligt Tabell 1) så har befolkningen i den nordvästra länsdelen ökat med 9 227 personer, den östra länsdelen med 5 732 personer och den södra länsdelen med 3 162 personer.

Inkomstskillnaderna är stora i Region Jönköpings län och det är centralt att åtgärder för att minska klassklyftorna genomförs. Klassorättvisor är en stor faktor för negativa folkhälsotal.

Fördelningen mellan kvinnor (49,5 procent) och män (50,5 procent) är i stort sett lika i länets kommuner, förutom i Jönköping där det är samma fördelning. Andelen kvinnor är något lägre och andelen män något högre i Jönköpings län jämfört med riket. Den förväntade medellivslängden är något högre i länet än i riket, för både kvinnor och män.

Högst förväntad medellivslängd har kvinnor i Aneby kommun (85,5 år) och lägst medellivslängd har män i Eksjö och Vaggeryds kommuner (80,2 år).

Andelen barn under fem år och andelen 65 år och äldre av befolkningen är högre i länet än i riket.

Av länets befolkning har 22,2 procent utländsk bakgrund (utrikes födda samt inrikes födda vars båda föräldrar är utrikes födda). Genomsnittet för riket är 24,1 procent. Spridningen i länet är relativt stor. Habo har lägst andel med utländsk bakgrund

(9,3 procent) medan Gnosjö har högst andel (32,8 procent).

I åldersgruppen 25–64 år har 14 procent av länets befolkning kort utbildning, dvs. högst grundskoleutbildning. Motsvarande siffra för riket är 12 procent. Spridningen är stor i länet – den nordvästra länsdelen har lägst andel med kort utbildning och södra länsdelen högst.

Andel öppet arbetslösa och personer i program med aktivitetsstöd är lägre i länet (5,7 procent i aug 2018) än i riket (7,0 procent) i åldersgruppen 16–64 år. Tranås kommun har högst arbetslöshet och Habo kommun lägst. Ungdomsarbetslösheten är också något lägre i länet än i riket. I gruppen 18–24 år är siffran 7 procent i länet och 8,9 procent i riket (aug 2018). Högst ungdomsarbetslöshet har Tranås kommun och lägst har Jönköpings kommun.

PROGNOS ÖVER BEFOLKNINGSFÖRÄNDRINGAR

Enligt befolkningsprognosen för Jönköpings län kommer folkmängden under prognosperioden 2016-2025 att öka med cirka 28 000 personer, från 347 837 år 2015 till knappt 376 000 år 2025. Den största procentuella ökningen kommer att ske i åldersgruppen 0-19 år (16 procent), följt av gruppen 65 år och äldre (11 procent), medan befolkningen i arbetsför ålder (20–64 år) kommer att öka med drygt 3 procent.

BEFOLKNINGENS HÄLSA

För att kunna planera och prioritera verksamheten i Regionen och i länets kommuner behövs kunskap om hälsoläget samt att folkhälsoarbete prioriteras. Befolkningen i Jönköpings län mår generellt bra jämfört med riket. Både positiva och negativa avvikelser finns. Dödstalen för både män och kvinnor ligger sedan 20 år tillbaka något lägre än i riket. Insjuknandet i ischemisk hjärtsjukdom (främst kärlkramp i hjärtat och hjärtinfarkt) minskar, medan antalet som insjuknar i cancer ökar (Socialstyrelsen).

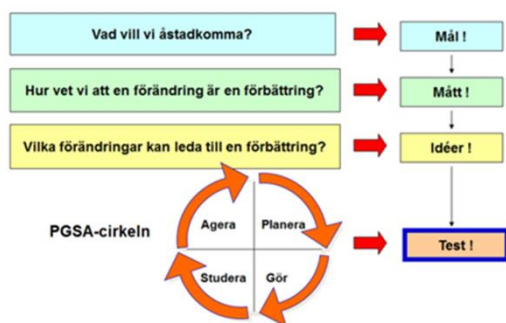
I juni 2018 antog riksdagen ett nytt folkhälsopolitiskt mål med tydligare fokus på jämlikhet i hälsa. Det nya nationella folkhälsomålet är ”att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation”. Det nya målet har åtta målområden. Med utgångspunkt i det nationella folkhälsomålet och de åtta målområdena presenteras lokala hälsotal. Utgångspunkt tas även i regionens strategi Tillsammans för jämlik hälsa och ett bra liv i Jönköpings län. Hälsotalen utgörs av både mått på riskfaktorer för sjukdom och mått på hälsoutfall och

är hämtade från Statistiska centralbyrån, Försäkringskassan, Skolverket, Brottsförebyggande rådet, Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Regionens Folkhälsoenkät Ung samt Regionens statistik över övervikt och fetma bland länets barn.

All verksamhet ska skapa ett värde och Region Jönköpings läns mål ska nås utan att vi slösar med de gemensamma skattemedlen. Intensiva förbättrings- och utvecklingsarbeten genomförs genom en kontinuerlig utveckling av processer och arbetssätt. För att skapa bästa möjliga verksamhet, behöver det finnas en gemensam bild av hur systemet fungerar. Processerna utgår från att skapa värde för invånarna. Överst finns pådrivande ledningsprocesser, som påverkar arbetssätt och prioriteringar. Nertill finns processer som behövs för att utveckla och stödja verksamheten. Gränsdragningen mellan de tre olika delarna är inte självklar; verksamheter kan anses höra hemma i olika delar av bilden. Regiongemensamma inriktningar för stödprocesserna beskrivs på nästkommande sida.

PROCESSORIENTERING

En förutsättning för långsiktigt hållbar verksamhet är utveckling och förbättring av arbetssätt genom ständiga förbättringar. Att kunna arbeta med ständiga förbättringar förutsätter ett system med väl definierade processer och tydliga mål. Så snart en process är känd av medarbetarna och har ett visualiserat mål, finns möjligheter att göra den allt bättre med hjälp av ständiga förbättringar. Genom en tydlig systematik i form av mål, mätningar och upprepade PGSA-cykler (planera, göra, studera, agera).

Ju högre takten är för genomförda dokumenterade förbättringar enligt modellen ovan, desto snabbare når vi målen och därmed visionen. Många av Region Jönköpings läns processer upprepas på flera håll i organisationen. För bästa möjliga resultat krävs att dessa processer är lika i sin utformning och leder till likartade resultat. Först då kan vi förenkla och förbättra för såväl externa som interna kunder som processen är till för.

För att nå likartade länsövergripande processer behöver vi samverka över organisatoriska gränser. En process spänner många gånger över flera organisatoriska gränser och kräver därmed att alla involverade gemensamt gör PGSA-cyklerna. En förbättring som genomförts på ett ställe i organisationen har inte nått sin fulla potential förrän den också genomförts på andra ställen i organisationen där samma arbete utförs. Modeller för länsövergripande processförbättring och spridning är en nödvändighet för att vi ska kunna hålla jämna steg med omvärlden vad gäller offentlig service, vårdkvalitet och resursförbrukning.

DIGITALISERING

Region Jönköpings läns förmåga att digitalisera arbetsprocesser och utveckla enkla och användbara tjänster är avgörande för att kunna möta de förväntningar som såväl invånare som medarbetare har på effektiva, säkra och moderna arbetssätt och servicenivåer.

KOMMUNIKATION OCH VERKTYG FÖR MÅLUPPFYLLELSE

Med kommunikation som strategiskt verktyg arbetar vi tillsammans för att förverkliga Region Jönköpings läns strategiska mål och visionen om allas rätt till trygghet i den generella välfärden. God kommunikation bygger på vår förmåga att förstå vad länsinvånare, medarbetare, samarbetspartners och andra intressenter behöver och vill veta. Vår kommunikation ska vara målgruppsanpassad och tillgänglig och Region Jönköpings län ska uppfattas som en kommunikativ organisation. I dialogen med våra målgrupper ska vi hela tiden säkerställa att deras behov styr valet av innehåll och kanal. Kommunikationen ska öka invånarnas kunskap om Region Jönköpings län och ge möjlighet till insyn och delaktighet.

Medarbetarna ska uppleva att cheferna är kommunikativa; att de engagerar och involverar medarbetarna. Alla medarbetare har ett eget ansvar att söka upp och ta del av information som är relevant för verksamheten, men också att dela med sig och underlätta för andra att göra ett bra jobb. Kommunikationen, såväl extern som intern, ska bidra till att stärka varumärket Region Jönköpings län. Ledningens öra måste alltid vila mot rälsen så att medarbetares synpunkter och förbättringsförslag kan tas tillvara på.

RISK OCH SÄKERHET

Region Jönköpings risk- och säkerhetsarbete utvecklas kontinuerligt under planperioden. Region Jönköpings län arbetar systematiskt och riskbaserat med informationssäkerhet för att skydda informationen. Ett aktivt arbete med informationssäkerhet är viktigt för förtroendet bland invånare och patienter. Under 2018 har både EU:s dataskyddsförordning (GDPR) och EU:s NIS-direktiv tillkommit, vilket ställer nya och högre krav på informationssäkerheten. En robust IT-infrastruktur är den grund som behövs för att informationen ska kunna spridas på ett lättillgängligt och säkert sätt.

HÅLLBAR UTVECKLING

Region Jönköpings län har höga ambitioner för hållbar utveckling, och det präglar målen i vårt program för hållbar utveckling 2017–2020. Vi ska bidra till trygghet och hållbara lösningar för dagens och framtidens generationer. Därför är det självklart för oss att våra verksamheter bidrar till att minimera miljöpåverkan och utjämna orättvisa livsvillkor. Vi vill skapa tillväxt och utveckling som är långsiktigt hållbar både socialt, miljömässigt och ekonomiskt –

både för våra medarbetare i organisationen och för länets invånare.

Agenda 2030 är framtagen av FN och innehåller sjutton globala mål för hållbar utveckling. De övergripande områdena är att avskaffa extrem fattigdom, att minska ojämlikheter och orättvisor i världen och att lösa klimatkrisen. Utmaningen för varje individ, varje organisation, varje samhälle och varje nation är att se vad var och en kan göra för att hjälpa till att uppfylla målen. Inom Region Jönköpings län har arbetet påbörjats genom att en arbetsgrupp har kartlagt hur olika verksamheters arbete passar ihop med målen i Agenda 2030. Detta är ett arbete som kommer att utvecklas under de närmaste åren och integreras i det vi redan gör.

PROGRAM FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

Region Jönköpings län arbetar för en hållbar utveckling som är hälsofrämjande och jämlik med barnens bästa i centrum. En hållbar utveckling innebär en utveckling som tillgodoser dagens behov, utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. Arbetet med hållbar utveckling styrs av *Program för hållbar utveckling 2017–2020*. Programmet syftar till att visa hur vi ska arbeta för att på ett långsiktigt hållbart sätt nå vår vision *För ett bra liv i en attraktiv region*.

Programmet har som mål att Region Jönköpings län till 2020 ska ha tagit betydande steg för att säkerställa att verksamheten bedrivs i linje med en hållbar utveckling. Till 2020 ska också arbetssätt ha utvecklats och kunskap tagits fram så att åtgärder vidtas för att på längre sikt uppnå en hållbar utveckling. 30 miljoner kronor avsätts för 2017–2020 till investeringar för att regionens fastigheter ska producera 3 GWh förnybar energi. Region Jönköpings län bidrar också i det regionala utvecklingsuppdraget till att de nationella miljö kvalitetsmålen nås samt verkar för skydd av ändliga resurser som åkermark och grundvatten. Vi arbetar aktivt för att skydda Vättern som dricksvattentäckt och naturområde och motsätter oss därmed gasborrning och gruvbrytning samt försvarsmaktens övningar i området. Program för hållbar utveckling 2017–2020 omfattar fyra framgångsfaktorer:

- Vi är klimatsmarta (bör bytas till hållbara)
- Vi använder våra resurser klokt
- Vi är socialt hållbara
- Vi bidrar till en sund livsmiljö.

Utöver de mål som framgår under respektive framgångsfaktor finns tillhörande inriktningsmål samt beslutade aktiviteter i form av prioriterade

åtgärder. De prioriterade åtgärderna revideras vid behov en gång per år.

Framgångsfaktor: Vi är klimatsmarta

Den klimatsmarta regionen innebär att våra verksamheter är fossilbränslefria, har negativa utsläpp av koldioxid och är klimatanpassade.

Att vara klimatsmart innebär att vi bidrar till en minskad klimatpåverkan och tar vårt ansvar för att jorden ska nå det internationella målet med en temperaturökning på maximalt 1,5 grader. Men oavsett om målet på 1,5 grader kommer att uppnås eller inte, måste vi klimatanpassa vår verksamhet och minska vår klimatpåverkan. Det finns en tydlig koppling mellan ökad medeltemperatur på jorden och negativa sociala konsekvenser. Därför är det viktigt att vi arbetar med klimatfrågor även ur ett socialt perspektiv.

Grundorsaken till klimatpåverkan är att vi tar upp kol, olja och naturgas från berggrunden och då bryter mot hållbarhetsprincipen om att inte systematiskt öka förekomsten av ämnen från berggrunden. Den klimatpåverkan som vår verksamhet ger upphov till kommer från många olika håll. Vi har stor klimatpåverkan från till exempel arbetspendling, vår energianvändning, kollektivtrafiken och tjänsteresor. Utöver dessa har vi påverkan från vår materialanvändning av till exempel engångsmaterial, livsmedel, jordbruk och varutransporter.

Klimatanpassning innebär till exempel att sjukvårdens kunskap om värmeslag och nya sjukdomar behöver öka, att vi klarar problem med dricksvattenförsörjningen och att våra sjukhusområden och övriga områden kan hantera mycket häftiga så kallade hundraårsregn som bedöms öka.

Mål år 2020

1. Förnyelsebara energislag av den totala energianvändningen i Region Jönköpings läns verksamheter ska öka under programperioden.
2. Energieffektiviteten ska öka i vår verksamhet. Klimatpåverkan från våra egna transporter ska minska.

Framgångsfaktor: Vi använder våra resurser klokt

Klok resursanvändning innebär att våra verksamheters utveckling inte tar resurser från kommande generationer utan istället verkar för cirkulär ekonomi när det gäller varor och tjänster. Kretsloppen ska vara resurseffektiva och fria från farliga ämnen.

Klokt resurstänkande handlar om att använda resurser på ett effektivt och hållbart sätt. Med resurser menas både ekonomiska resurser såväl som naturens resurser. Vissa resurser är förnyelsebara medan andra inte är det. Om vi ska använda icke förnyelsebara resurser ska dessa hanteras i slutna kretslopp så att kommande generationer också kan använda dem. Här finns två av hållbarhetsprinciperna med att inte systematiskt tillföra ämnen från samhällets produktion eller systematisk undanträngning av naturen med fysiska metoder. Resursanvändningen ska inte bryta mot dessa villkor. Resursanvändningen ska ske på ett effektivt sätt och är en viktig fråga för våra verksamheter. Väl använda resurser inom vår verksamhet ger en minskad miljöpåverkan, god ekonomi och ökad nytta för våra uppdragsgivare.

Mål 2020

1. Vi ska ha utvecklat långsiktigheten i våra beslut samt ha fokuserat på livscykelkostnaden vid investeringar och upphandlingar.
2. Vår material- och livsmedelsförsörjning ska bidra till ett hållbart samhälle.
3. Det gemensamma ledningssystemet, som omfattar alla verksamheter i organisationen, ska främja ett totalt hållbarhetsperspektiv vid styrning av verksamheten.

Framgångsfaktor: Vi är socialt hållbara

Som en socialt hållbar organisation agerar och samverkar vi med vår omvärld på ett sådant sätt att vi har en positiv påverkan på människor, både i vår närhet och på andra håll i världen.

Social hållbarhet är en av de fyra hållbarhetsprinciperna och handlar om mångfald och tillit i samhället och alla människors möjlighet till hälsa, inflytande, kompetens, opartiskhet och mening. Det omfattar mänskliga rättigheter, likabehandling, tillgång till sjukvård, skäliga arbetsvillkor, möjlighet att engagera sig i samhället, möjlighet till kompetensutveckling och en mening med att finnas. Vår utgångspunkt är att människor med olika bakgrund, färdigheter och livserfarenheter berikar varandra med ny kunskap och nya insikter.

Region Jönköpings län arbetar efter FN:s barnkonvention och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Vi som region har en direkt påverkan på invånarnas möjlighet till hälsa genom vårt ansvar för folkhälsa och sjukvård, regional utveckling genom arbetet med den *regionala utvecklingsstrategin (RUS)*, kompetensutveckling genom våra folkhögskolor och naturbruksgymnasier, existentiella frågor genom vår kulturverksamhet och genom skäliga arbetsvillkor hos de som tillverkar de varor och

tjänster vi köper in. Allt detta utifrån att människors lika rättigheter och värde erkänns och respekteras.

Som organisation har vi flera grundläggande värderingar som leder till en hållbar organisation och hållbar utveckling. Kundorientering medför att vi ska skapa värde för de som vi finns till för – våra kunder. För att göra detta behöver vi ett engagerat ledarskap, allas delaktighet och mångfald. Här framstår även samverkan både internt och externt som avgörande för att nå framgång i detta arbete. För att vara långsiktigt framgångsrik i detta arbete har vi som arbetsgivare en viktig roll i att skapa de rätta förutsättningarna för både dem vi är till för, våra medarbetare och samverkanspartner.

Mål 2020

1. Vi ska arbeta för tillit och förtroende hos invånare, samarbetspartners och inom organisationen. Det innebär till exempel att vi arbetar med vision, värderingar, mål, policyer och riktlinjer, att det finns en "vi-känsla" i organisationen och goda och stödjande relationer med samarbetspartners och mellan olika enheter och nivåer.
2. Mångfald; verksamheten och arbetsplatsen ska präglas av mångfald.
3. Likabehandling; verksamheten och arbetsplatsen ska präglas av likabehandling med samma rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
4. Integration; verksamheten och arbetsplatsen ska aktivt främja integration inom ramen för strategier, planer, program och dylikt. Vår verksamhet styrs av värden kring jämlikhet, jämställdhet och ett normmedvetet förhållningssätt och bemötande.

Framgångsfaktor: Vi bidrar till en sund livsmiljö

En sund livsmiljö innebär att våra verksamheter inte bidrar till negativa miljö- och hälsoeffekter. Verksamheterna bidrar till en frisk befolkning genom ett framgångsrikt arbete med folkhälsan.

En sund livsmiljö är en miljö fri från ämnen som är negativa för vår hälsa och för de naturliga kretsloppen. En sund livsmiljö handlar också om biologisk mångfald och en miljö som bidrar till en god psykisk hälsa. Det innefattar alla de tre hållbarhetsperspektiven; sociala förhållanden, ekonomiska villkor och miljöhänsyn. Här finns tre av hållbarhetsprinciperna med att inte systematiskt tillföra ämnen från samhällets produktion, systematisk undanträngning med fysiska metoder och den sociala hållbarhetsprincipen utifrån hälsa.

Folkhälsa och sjukvård är en stor del av vår verksamhet och ligger i linje med att arbeta för en sund livsmiljö. Det handlar om det vi kan påverka själva, som hur vi använder kemiska produkter, hur vi förskriver läkemedel, hur vi transporterar personer och varor samt hur vi anlägger grönytor. Men det handlar också om att skapa en sund livsmiljö där de varor tillverkas som vi använder i vår verksamhet, till exempel läkemedel, livsmedel, IT-utrustning, sjukvårdsmaterial och textilier.

Mål 2020

1. Vi arbetar strukturerat med att minska negativ påverkan från kemikalier i produkter och varor utifrån en tydlig kemikaliestrategi.
2. Inriktningen är att vi i första hand ska välja ekologiska livsmedel som uppfyller svenska krav avseende djurhållning och övriga livsmedelskrav. I andra hand ska vi välja livsmedel som uppfyller svenska krav avseende djurhållning och övriga livsmedelskrav. I tredje hand ska vi välja ekologiska livsmedel.
3. Vi ska genom krav i upphandling och andra åtgärder erbjuda hälsosamma val i våra restauranger och caféer.

Vi ska ha en effektiv läkemedelsanvändning. Kunskapen om läkemedelsanvändning i vår organisation ska vara god när det gäller hälsoeffekter, miljöpåverkan och social påverkan, både här i länet där läkemedel används och där de produceras.

LÄRANDE OCH FÖRNYELSE

Många års arbete med organisatoriskt lärande visar betydelsen av lärande och ständiga förbättringar i service och processer. Innovationer och nya arbetssätt växer fram genom att många är motiverade för, och engagerade i, ett ständigt pågående förbättringsarbete. Detta är möjligt när alla medarbetare och chefer ges förutsättningar att bidra med, och utveckla, sitt engagemang och sin kompetens. Grundläggande i chef- och ledarskap är att för bästa möjliga verksamhet utifrån behov skapa förutsättningar för lärande, utveckling och delaktighet. Därför engageras alla medarbetare i lärande och systematiskt förbättringsarbete inom sina verksamhetsnära arbetslag/mikrosystem och i att förnya sina arbetsprocesser och sin egen kompetens. Förnyelse och innovationer uppmärksammas särskilt. Patienters och invånares kompetens och synpunkter blir allt viktigare delar i förbättringsarbetet.

Ett väl fungerande ledningssystem innebär effektiv ledning och styrning samt att erfarenheter från olika lokala förbättringsarbeten stimuleras och tas tillvara i hela organisationen. För att utveckla det övergripande ledningssystemet arbetar vi med kriterierna i *Utmärkelsen Svensk Kvalitet*.

LÄRANDE OCH INNOVATION

Region Jönköpings läns utvecklingsstrategi baseras på fyra principer:

- Lärande är nyckeln till utveckling och förbättring
- Förbättring går på bredden och djupet
- Förbättringar görs av både ledningen och enskilda medarbetare
- Genom nya angreppssätt och förbättrade arbetsprocesser höjs värdet på Region Jönköpings läns tjänster.

Lärande- och förnyelsearbetet skapar förutsättningar för att:

- behålla det som fungerar bra i nuet och säkradess uthållighet
- förbättra det som kan förbättras i nuet – ständiga förbättringar
- finna nya sätt att förändra nuet på – förnyelse.

KRAFTSAMLING

I takt med de förändringar som sker i omvärlden ska Region Jönköpings län stärka och förnya verksamheten för att uppnå god offentlig service och stärka arbetsmarknaden chanser att utvecklas och lyckas. Detta för att nå bättre folkhälsa och

bättre vård till utan att behöva slösa med skattemedel.

Utgångspunkten för kraftsamlingen ska vara att förbättra folkhälsan och inrätta ett partnerskap med patienten. Arbetet har sitt fokus på att minska slöseriet av skattemedel och att inrätta bra arbetssätt med fokus på förbättrad kvalitet. Utveckling av nya arbetssätt, fokus på hälsa och egenvård liksom Rätt använd kompetens (RAK) och digitalisering ska vara viktiga delar i planerna.

EKONOMI

Utgångspunkten för styrningen är Kommunallagen och hälso-sjukvårdslagstiftningens krav på likvärdig vård och att inte slösa med skattemedlen. Vård- och service behov och ekonomiska förutsättningar måste sättas i relation till varandra. När behoven överstiger resurserna måste åtgärder vidtas. Åtgärderna kan bland annat handla om att begära ökade statsbidrag, justeringar av skattesats eller att se över dyra upphandlingar och new public managementstyrningen. Verksamhetsmål inom hälso- och sjukvård och regional utveckling ska uppnås med lägsta möjliga resursslöseri. För en bra styrprocess krävs att olika verksamhetsnivåers mål, resurstilldelning och resultat är tydliga, i såväl planering som genomförande och uppföljning.

FINANSIELLT MÅL

Region Jönköpings län har en stark och stabil ekonomisk grund. Kostnadsutvecklingen inom framförallt hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken kommer att ställa krav på finansiering och kostnadskontroll. Nya satsningar och reformer samt investeringar i verksamheten ska därför ske med långsiktig stabilitet i fokus. För att säkerställa en hälso- och sjukvård med god tillgänglighet och hög kvalitet krävs en fortsatt tydlig behovsprioritering av välfärdens verksamheter.

Det övergripande finansiella målet för god hushållning är att vi över tid ska finansiera investeringarna med egna medel. Utgångspunkten är att Region Jönköpings läns verksamheter inte kostar mer än vad som kan finansieras genom skatteintäkter och statsbidrag. Vi skall klara av pensionsåtaganden gentemot personalen, investeringar och finansiering för all verksamhet som Region Jönköpings län ansvarar för.

PENSIONSSKULD

Den 31 december 2017 uppgick Region Jönköpings läns pensionsåtagande till 8,6 miljarder kronor. Pensionsåtagandet regleras i huvudsak genom tre avtal: PA-KL, KAP-KL och AKAP-KL. Avkastningen på de samlade finansiella tillgångarna på 7 miljarder kronor (marknadsvärde 171231) täcker inte fullt ut kostnaden för att värdesäkra pensionsåtagandet vilket innebär en årlig finansiell kostnad. Kostnaden gällande den förmånsbestämda ålderspensionen väntas öka de närmaste åren för många kommuner och landsting. Ökningen beror främst på:

- Riksdagens beslut om förändrat beräkningssätt för inkomstbasbelopp från och med 2017, vilket innebär att den allmänna pensionen från staten

sjunker och kostnaderna för sektorns förmånsbestämda ålderspension ökar i motsvarande mån.

- Löneökningar på grupper som har lön strax under eller över 7,5 inkomstbasbelopp (cirka 39 000 kronor per månad) gör att flera får del av den förmånsbestämda pensionen. Kostnaden för den förmånsbaserade pensionen kommer att variera mellan åren under planperioden beroende på att inkomstbasbeloppets ökning är olika.

FINANSIELLA FÖRUTSÄTTNINGAR

Region Jönköpings läns finansiella förutsättningar för att tillgodose medborgarnas behov beror i huvudsak på:

- befolkningsutvecklingen i länet relaterad till ökningen i riket
- samhällsekonomin utveckling och dess påverkan på skatteunderlag
- statens transfereringar
- avgiftsnivåer
- skattesats
- statsbidrag i proportion till välfärdens behov

GRUNDLÄGGANDE ANSATS

En långsiktigt hållbar ekonomi är av avgörande betydelse. Utgångspunkten är att regionens verksamhet inte kostar mer än vad som kan finansieras genom intäkter. Investeringar som görs ska vara självfinansierade. För att säkerställa en god hushållning i verksamheterna är det viktigt att ett kontinuerligt arbete med förbättringar och effektiviseringar upprätthålls utifrån beslutade mål. Vid upphandlingar ska det finnas tydliga incitament för att behovet av leverantören och uppdraget står i rimlig proportion till kostnaden. Samtidigt behöver verksamhetens mål och medborgarnas behov alltid stå i centrum. Det är därför viktigt att vi påtalar behoven av ökade generella statsbidrag. Dessutom måste investeringstakten ses över och en prioriteringsordning fastställas av regionens politiska organ. Om så krävs kan sparade medel användas för att säkra välfärden och därmed medborgarnas behov. Samtidigt måste vi skydda regionens pensionsåtaganden och se till att vi har en långsiktig och hållbar hantering av de medlen.

GENERELLA STATS BIDRAG OCH UTJÄMNING

Statens bidrag till landstingssektorn består i allt väsentligt av bidraget för kommunalekonomisk utjämning och bidraget avseende läkemedelsförmånen. Syftet med kommunal utjämning är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla landsting och regioner att kunna tillhandahålla likvärdig service oberoende av länsinvånarnas inkomster och andra strukturella förhållanden. Systemet för kommunalekonomisk utjämning omfattar:

- Inkomstutjämningsbidrag (staten garanterar medelskattkraft på 115 procent)
- Mellankommunal kostnadsutjämning (hälso- och sjukvård, glesbygd, befolkningsförändringar, kollektivtrafik, strukturella löneskillnader)
- Regleringsavgift (staten reglerar här den totala nivån på transferering).

Sedan 2017 fördelas 10 miljarder kronor till kommuner och landsting, dessa kallas välfärds miljarderna. De fördelas i två delar; en generell del utifrån antal invånare, en modellberäknad del utifrån antal asylsökande och nyanlända. Andelen som fördelas i den modellberäknade delen kommer successivt att minska under perioden 2018–2020, till att allt fördelas generellt utifrån antal invånare från och med 2021. Kostnadsfri tandvård för barn och unga till och med 23 år, är utifrån finansieringsprincipen kompenserad i regleringsavgiften/bidraget.

REGIONSKATTEN

Region Jönköpings läns utdebitering 2018 är 11,26 kronor. Den genomsnittliga skattesatsen i riket 2018 är 11,42 kronor. Om hänsyn tas till landstingens olika kostnadsansvar för hemsjukvård, kollektivtrafik, färdtjänst med mera (den så kallade justerade skattesatsen), är skattesatsen 37 öre lägre än genomsnittet för riket. En viktig förutsättning för fortsatt god samhällsekonomisk tillväxt är att skatten hålls på en långsiktigt hållbar nivå. Därför föreslås en justerad skattesats för 2019. Ny skattesats föreslås bli 11,76 för att matcha riksgenomsnittet och eftersom det krävs för att matcha våra välfärdsbehov.

FINANSIELL BEDÖMNING 2019-2021

För en långsiktig och finansiell hållbar utveckling är Region Jönköpings läns finansiella målsättning att över tid uppnå ett finansiellt resultat som ger förutsättning för egenfinansiering av investeringar. Det är nödvändigt att staten skruvar upp de generella statsbidragen samtidigt som Region Jönköpings län arbetar med att råda bukt på slöseriet med skattemedel som sker i den marknadsstyrda vården under new public managementet. En högre grad av anslagsfinansierad verksamhet gör det också lättare att förutse kostnader och investeringsbehov.

Utifrån bedömningen av resultat, investeringar och därmed egenfinansiering saknas under perioden utrymme för utgiftsökningar och restriktivitet i beslut om nya investeringar kommer att vara nödvändig om inga grundläggande justeringar av styrningen sker. Det finns dock möjligheter till justerad skattesats och ett framtidsinriktat kvalitetsarbete utifrån regeringen och riksdag skulle misslyckas med uppdraget att förse kommuner och regioner med rimliga statsbidrag. En anpassning av intäkter och kostnader behövs i slutet av planperioden för att leva upp till utgångspunkten om långsiktig och uthållig finansiering.

FINANSIELL UTBLICK

De senaste tjugo åren har det varit en förhållandevis god balans i den demografiska utvecklingen. De åldersgrupper som är i arbete och därmed bidrar till finansiering av välfärden har växt i ungefär samma takt som de behov som den demografiska utvecklingen har gett. Trots det har välfärdssektorn haft stora utmaningar att klara en verksamhet och ekonomi i balans. Det beror till stor del på att fördelningspolitiken i Sverige har havererat.

Den demografiska utvecklingen de kommande 20 åren kommer däremot att innebära en mycket stor

utmaning för välfärdssektorn i hela Sverige. Enligt befolkningsprognosen kommer Jönköpings län att ha cirka 390 000 invånare år 2030, en ökning med nästan 40 000 invånare. Det som kommer att utmana välfärdssektorn är att de åldersgrupper som ökar mest är de yngre och de äldre.

Åldersgrupperna som vi idag räknar till de som arbetar, 20–64 år, ökar visserligen också men inte alls lika mycket. Den demografiska utmaningen kräver högst troligt kraftigt ökade generella statsbidrag och eventuellt justering av skattesats. Det kräver också att slöseriet med skattemedel upphör. Den marknadsmässiga styrningen av vården kostar skattebetalarna dyra resurser och det måste ändras. Staten, kommuner och regioner påverkas på olika sätt av den demografiska utvecklingen fram till 2030.

Det som kommer att behövas är en politisk omställning och den ekonomiska politiken måste nationellt ställas om så att den ökade produktiviteten och de ökande vinstmarginalerna i näringslivet kan leda till ökat stöd till välfärden. Alla måste vara med och bidra till välfärden, även de rikaste och mest välbeställda. Det i kombination med att marknadskrafterna får abdikera från välfärdssektorn innebär kraftigt ökade resurser till välfärden.

Inriktningen just nu för Region Jönköpings läns verksamhet är att göra en stor förskjutning från specialiserad vård till primärvård. Om detta skall ske måste det göras under väldigt noggranna förhållanden och med konsekvensanalyser som grund. Det övergripande syftet skall vara, att i de fall förflyttning skall ske, vara en säkrare och bättre vård inte besparingar. Sedan kan besparingar vara en positiv sidoeffekt. Dessutom motsätter vi oss att fler verksamheter inkorporeras i vårdvalet.

MEDARBETARE

Befolkningens behov är grunden för Region Jönköpings läns verksamhet och medarbetarnas kompetens. Förmåga till lärande och samverkan har stor betydelse för kvaliteten på de tjänster som erbjuds. Att vara en arbetsgivare i toppklass är en framgångsfaktor för att kunna erbjuda och genomföra en verksamhet med hög kvalitet. Kännetecknande för oss som attraktiv arbetsgivare är utbudet av meningsfulla arbetsuppgifter och utvecklande yrken. Även insatser för att utveckla medarbetarnas delaktighet, engagemang och arbetsglädje bidrar starkt. Vid betydande förändringar av verksamhetsinriktning- och struktur behöver medarbetare vara delaktiga i ett tidigt skede. Örat måste alltid vila mot rälsen för att lyssna in synpunkter och förbättringsidéer från medarbetare.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

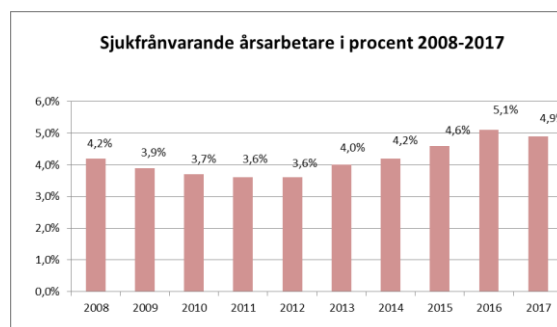
Kraven på Region Jönköpings läns verksamheter kommer att vara fortsatt höga och det är en utmaning att kontinuerligt ställa om till nya förutsättningar. Balans mellan verksamhetens uppdrag, personalkostnader och ekonomiska ramar måste upprätthållas för att behålla en långsiktig och stabil utveckling. Verksamheternas anpassning till befintliga budgetramar har fortlöpt under en längre tid. Det är viktigt att detta anpassningsarbete följs noggrant. Det är inte meningen att förändringar och nedskärningar skall drabba patienter och anställda på ett sådant sätt att vården och arbetsmiljön blir sämre. I många fall finns det tvärt om ett behov att expandera och bygga ut välfärden och därmed sjukvården. För att klara av den utmaningen måste hela Sverige hjälpas åt och den ekonomiska politiken måste läggas om för ökade statsbidrag och en offensiv välfärdspolitik. Omställningsåtgärder kommer troligen att behövas under hela planperioden kopplade till förändringar i verksamheten på grund av nya behov men det måste göras i samklang med fackliga representanter och medarbetarna på berörda arbetsplatser.

En framgångsfaktor i detta arbete är välfungerande samverkan och samarbete såväl internt inom organisationen som externt. Kompetensförsörjning är av stor vikt för Region Jönköpings läns verksamheter, både på kort och på lång sikt. Förutsättningarna varierar inom länet och det är ibland svårt att rekrytera inom vissa områden. Kompetensutveckling och ett kontinuerligt rekryteringsarbete sker för att täcka kommande pensionsavgångar, annan rörlighet och behov av ny kompetens.

Utgångspunkter i siffror

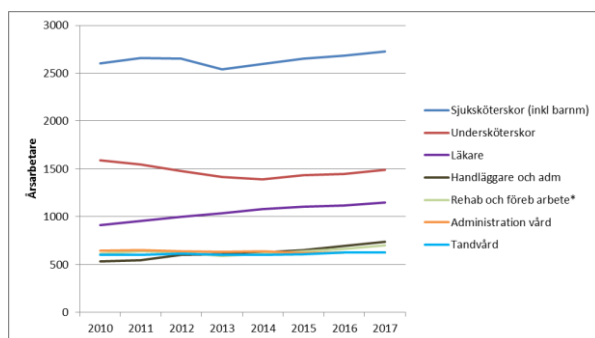
Totalt har Region Jönköpings län cirka 10 600 medarbetare varav knappt 80 procent är kvinnor. 93 procent är tillsvidareanställda och 7 procent är visstidsanställda. Dessutom finns cirka 250 timavlönade årsarbetare. Drygt 13 procent av de anställda har utländsk bakgrund (utrikes födda samt inrikes födda vars båda föräldrar är utrikes födda), vilket kan jämföras med drygt 19 procent för befolkningen i länet. Andelen heltidsanställda månadsavlönade uppgår till 82 procent och medelåldern bland medarbetarna är 46,7 år. Ungefär 270 medarbetare, eller knappt 3 procent, går i pension varje år de närmaste tio åren.

Under 2017 minskade sjukfrånvaron för första gången sedan 2012. Sjukfrånvaron uppgick 2017 till 4,9 procent, det fortfarande är en alldeles för hög nivå. Sjukfrånvaron för kvinnor var 5,6 procent och för män 2,6 procent.

Sjukfrånvaron är alldeles för hög och det är främst kvinnor som drabbas. Det är allvarligt och en central fråga för Region Jönköpings län under planperioden. Jämställdhetsanalyser över sjukfrånvaron behöver göras. Det finns några anledningar till att kvinnor ofta har något högre sjukfrånvaro än män men inget som legitimerar dagens stora skillnader. Vi måste helt enkelt arbeta mer med kvinnors fysiska och psykiska arbetsmiljö. Modeller för arbetstidsförkortning och kompetensutvecklingsmöjligheter måste sätts. Vi har inte råd att avstå framtidens lösningar för god arbetsmiljö och ett hållbart arbetsliv. Det är också en viktig arbetsmiljöfråga att medarbetarna har inflytande över sin arbetssituation och kan de kan nyttja sin medbestämmanderätt på arbetsplatsen. Stora förändringar i struktur och organisation måste också arbetas fram ihop med medarbetarna ute på arbetsplatserna som berörs. Politiken och tjänstemannasidan måste vara lyhörda för medarbetares synpunkter och förslag.

Verksamhetsövergångar inom hemsjukvård, länstrafik, sjukhusapoteck, primärvård och regionbildning har påverkat antalet medarbetare i olika personalgrupper. Sedan verksamhetsövergången av hemsjukvården till kommunerna vid årsskiftet 2013 har antalet årsarbetare i Region Jönköpings län totalt sett ökat med 6 procent. Läkare har ökat med 8 procent och sjuksköterskor har ökat med knappt 6 procent. Den tidigare minskningen av undersköterskor har vänt och istället har en ökning skett de senaste åren. Denna ökning måste intensifieras. Vi måste använda kompetens på rätt sätt och det innebär att vi behöver undersköterskor och sjuksköterskor som gör det de är bäst på.

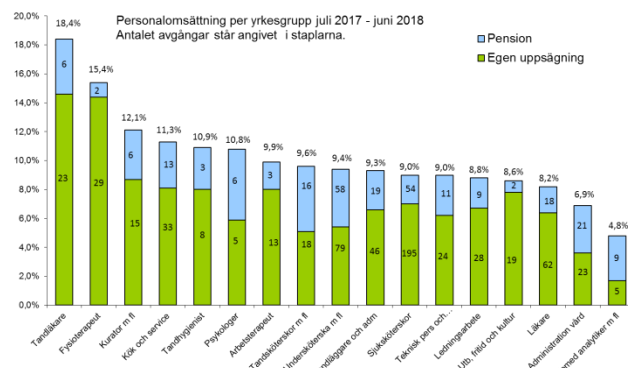

Figur: Utveckling av månadslönade årsarbetare för de sju största personalgrupper per den sista december respektive år.

**Innehåller personalgrupperna Fysioterapeut/arbetsterapeut, kurator med flera, övrig rehabilitering och förebyggande arbete. Den stora minskningen av undersköterskor genomfördes innan ovanstående figurs mätperiod.*

Även om antalet medarbetare i Region Jönköpings län totalt sett har ökat den senaste femårsperioden finns det bemanningsproblem och är svårrekruterat inom vissa verksamheter och områden. Nationella prognoser visar även att tillgången på flera av regionens större yrkesgrupper fortsatt kommer att vara begränsad. Det finns också utmaningar inom vissa yrkesgrupper med exempelvis generationsväxlingar eller förhållandevis hög personalomsättning.

Under andra halvåret 2017 till och med första halvåret 2018 var personalomsättningen 9,2 procent; 900 medarbetare slutade sin anställning. 258 är pensioneringar och resten är externa avgångar. Det är en ökning med 0,4 procentenheter jämfört med samma period föregående år. Under samma period tillsvidareanställdes 1033 medarbetare. Personalomsättningen skiljer sig åt i olika yrkesgrupper. Det är viktigt att personalomsättningen noggrant följs och studeras. Det måste alltid vara helt klart vad omsättningen beror på så det går att förhindra oönskade omsättningar där personalgrupper slutar på grund av exempelvis dålig arbetsmiljö.

FPersonalomsättning per yrkesgrupp andra halvåret 2017 – första halvåret 2018.

Strategiska mål

- Delaktiga, kompetenta och friska medarbetare

Framgångsfaktorer

- En hälsofrämjande, hållbar och trygg arbetsplats
- Tydliga kommunikationsvägar
- Rätt till heltid, god arbetsmiljö och medarbetarinflytande

Region Jönköpings län ska erbjuda invånarna en hälso- och sjukvård som håller ihop från vårdcentralernas verksamhet till de tre akutsjukhusen. För att kunna upprätthålla en sammanhållen hälso- och sjukvård krävs att det finns tillräckligt med vårdpersonal. För det krävs högre grundbemanning och en utfasning av hyrläkarna. Bristen på rätt utbildad personal är den enskilt viktigaste ödesfrågan för Jönköpings län. Den befintliga sjukhusstrukturen i Region Jönköpings län har fungerat väl och ska utvecklas. Primärvården behöver särskilt utökade resurser och mer personal för att dels kunna erbjuda invånarna en nära vård samt för att kunna ställa om till att flytta över en del vård från sjukhusen. Det är viktigt att den del av verksamheten som flyttas från specialistvården till primärvård inte automatiskt inkorporeras i vårdvalet eftersom det skulle riskera att trasa sönder verksamheten.

Kompetensförsörjningen ska ha högsta prioritet. Regionen som arbetsgivare ska erbjuda alla som så önskar heltidstjänstgöring. Alla medarbetare ska ha ett hållbart arbetsliv.

En bättre arbetsmiljö med en god grundbemanning med motiverad, kompetent och nöjd personal är grundstommen för att upprätthålla en god, nära och säker vård av hög kvalitet på de tre akutsjukhusen och på vårdcentralerna. Region Jönköpings län ska bli en bättre och mer attraktiv arbetsgivare för att få fler att vilja arbeta inom vården.

HANDLINGSPLAN FÖR MEDARBETAROMRÅDET

Strategisk kompetensförsörjning

Sveriges befolkning fortsätter att växa och det finns en stor utmaning i att antalet barn, unga och äldre ökar snabbare än den arbetsföra befolkningen. Men det är också en mycket glädjande utveckling att det föds fler barn och våra äldre lever längre. Den demografiska utvecklingen i Region Jönköpings län stämmer väl överens med utvecklingen nationellt. Det innebär att omfattande politiska beslut behöver fattas för att inte omöjliggöra att personalstyrkan står i förhållande till de växande behoven. Det kommer att behövas en annan nationell fördelningspolitik med kraftigt utökade generella statsbidrag. Skattesatsen kan behöva att ses över men i första hand skall slöseriet av skattemedel upphöra och då krävs avveckling av den mycket kostsamma privata vården. Marknadsmässig styrning av vården är dyrt och kostnadsineffektivt. Resurserna måste istället gå till mer personal och en mer kvalitativ hälso- och sjukvård.

Regionens pågående arbete med Tillsammans för bästa möjliga hälsa och jämlik vård, innebär också att personalstrukturen och kompetensförsörjningen behöver anpassas för att stötta en förflyttning av hälso- och sjukvården från slutet till öppen vård, från sjukhus till vårdcentral och från vård till hälsofrämjande insatser. Men detta skall bara genomföras i de delar där det finns ett belagt stöd för att verksamheten faktiskt blir bättre av förändringen. Det skall vara ett framtidsriktat och utvecklingsorienterat arbete, inte ett nedskärningspaket. Eventuella förflyttningar av verksamhet måste ske i samråd med berörda professioner, fackliga representanter och med brett stöd i forskning.

Kostnaderna för hyrläkare från bemanningsföretag har under 2017 fortsatt att öka. Kostnaderna ser ut att landa ungefär på 200 miljoner kronor. Det är ett enormt slöseri med skattebetalarnas pengar och det innebär att medborgarna får sämre vård. En nationell lagstiftning behöver komma på plats för att få bort hyrläkarna. Istället vill vi att de som tidigare arbetat som hyrläkare får en anställning hos oss. Det skulle ge större trygghet och mer kontinuitet för både patienter och personal. En utvidgad möjlighet för lokala uppgörelser med personal kan också vara ett alternativ. Det är inte rimligt att ett nej till löneökning på några tusenlappar innebär att vi måste hyra inte tre läkare för dyra pengar för att klara av samma verksamhetsnivå.

Ett nationellt arbete pågår för att gemensamt, mellan alla landsting och regioner nå ett oberoende av bemanningsföretag. En handlingsplan för att

uppnå oberoende av bemanningsföretag beslutades av regionstyrelsen i juni 2017 och ligger till grund för Region Jönköpings läns arbete. Men efterfrågan av nationell lagstiftning måste också lyftas.

Attrahera och rekrytera

Att arbeta med att vara en mycket bra arbetsgivare är en central strategi för att attrahera nya och engagera befintliga medarbetare. Arbetet sker inifrån och ut genom att en positiv kultur skapar stolta medarbetare och goda ambassadörer. Arbetet innehåller också satsningar på arbetsmiljö och arbetstidsförkortning för ett hållbart arbetsliv. Genom ökad synlighet i digitala kanaler och målgruppsanpassad kommunikation marknadsför Region Jönköpings län ska vara en bra arbetsgivare i en framgångsrik region. Målet är offentlig service av absolut toppklass. En välfungerande hantering av alla arbetssökande är en viktig del i rekryteringsprocessen.

Varje rekrytering är en stor investering och det är viktigt att rekryteringsarbetet genomförs professionellt och kvalitativt. Vår kompetensbaserade rekryteringsmodell säkerställer struktur och systematik i rekryteringsarbetet och ska leda till att den kandidat som anställs stämmer bäst överens med behovsanalysen.

Den nystartade kompetensförsörjningsenheten kommer att utveckla och samordna rekryteringsarbetet inom verksamhetsområdena Medicinsk vård, Kirurgisk vård och Psykiatri, rehabilitering och diagnostik. Enheten kommer stötta chefer i rekrytering av medarbetare och matcha kompetens mot verksamheterna.

Utveckla, engagera och behålla

Delaktiga och kompetenta medarbetare

Grunden för medarbetarskapet i Region Jönköpings läns verksamheter är en bra medarbetarpolicy. Medarbetarskapet bygger på ett välfungerande samarbete mellan kollegor och chefer i det dagliga arbetet. Det är allas gemensamma ansvar att bidra till god arbetsmiljö och god kommunikation. Medarbetarskapet är ansvarsfullt samtidigt som det är meningsfullt och utvecklande. Alla medarbetare ska få tillgång till stöd, utbildning och utveckling utifrån verksamhetens och medarbetarens behov.

Kompetensen och engagemanget hos medarbetarna är avgörande för organisationens framgång. Verksamhetens kompetenskartläggning, regelbundna medarbetarsamtal och individuella kompetensutvecklingsplaner ligger till grund för att utveckla och tillföra kompetens på ett sätt som stärker såväl individen som verksamheten i sin helhet.

Region Jönköpings län erbjuder goda möjligheter till att jobba med utveckling och förbättringsarbete. Genom att tydliggöra karriärmöjligheter och främja intern rörlighet ges medarbetare en möjlighet att utveckla både sig själva och verksamheten.

Ökade krav på säkerhet och avancerad teknik, höjer kraven på utbildning och träning. Inom hälso- och sjukvården är Metodikum en länsgemensam verksamhet som stödjer medarbetarnas möjligheter att träna sina färdigheter och teamsituationer kring patienten.

Verksamhetsförlagd utbildning under studietiden är av stor betydelse. Kontinuerlig samverkan med utbildningsanordnare skapar förutsättningar för integration av teori och praktik som studenterna behöver.

Ett tätt samarbete med lärosäten och utbildningsanordnare är viktigt för att säkra kompetensförsörjningen samt kvalitet och innehåll i utbildningarna. Samarbete pågår inom en rad olika områden och yrkesgrupper. Bland annat kommer Jönköping från 2019 att vara en av fyra huvudstudieorter för läkarprogrammet vid Linköpings universitet, arbete pågår tillsammans med kommunerna om vård- och omsorgscollege, och sedan tidigare finns ett tätt samarbete med flera högskolor kring både grund- och specialistutbildningar för sjuksköterskor. Inom Folk tandvården pågår förberedelser för att få tandläkarutbildning till Jönköping University samt YH-utbildning av tandsköterskor lokalt till länet.

Arbetsätt och rätt använd kompetens

Pågående utveckling och krav på verksamheterna gör det viktigt att arbeta med och stödja ständiga förbättringar, förnyelse, spridning och innovation. Det behöver finnas en öppenhet för nya och flexibla arbetsätt och ny kompetens. Inom hälso- och sjukvården läggs stor vikt vid att utveckla personcentrerad vård.

Arbetet med att använda rätt kompetens är centralt på varje nivå och del i organisationen. En ändamålsenlig fördelning av arbetsuppgifter, ansvar och roller utifrån personalens kompetens och där de gör mest nytta är en förutsättning för kvalitet och effektivitet. Inom hälso- och sjukvården finns det möjligheter att omfördela arbetsuppgifter mellan olika professioner, vilket kan underlätta arbetet med att uppnå en effektiv, tillgänglig och säker vård där den samlade kompetensen används på bästa möjliga sätt.

Region Jönköpings län samverkar alltmer med andra huvudmäns verksamheter, till exempel kommunerna, sydöstra sjukvårdsregionen och olika lärosäten och utbildningsanordnare. Det ställer höga krav på både verksamheten och medarbetarnas

samverkansförmåga. Teamarbete och samarbete mellan olika yrkesgrupper, verksamheter och huvudmän är angeläget för att möta invånarnas behov. Varje medarbetare, team och arbetsplats ska ha förutsättningar för att klara sina arbetsuppgifter på bästa möjliga sätt. Det kräver planering och åtgärder för att kompetens, engagemang och delaktighet kontinuerligt upprätthålls och utvecklas.

Ta tillvara på medarbetarnas kunskap och styrkor

Medarbetarna i Region Jönköpings län besitter unik kunskap och många erfarenheter. Det är centralt att ta till vara på dessa styrkor. Därför är det viktigt med god kommunikation och ett reellt personalinflytande. Medarbetare och professionssammanslutningar är viktiga kunskapsbanker för Region Jönköpings län och dessa måste förvaltas på allra bästa sätt.

En hälsofrämjande, hållbar och attraktiv arbetsplats

Region Jönköpings län arbetar aktivt med hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser för en god organisatorisk och social arbetsmiljö. Syftet är att vara en bra arbetsgivare som erbjuder en hållbar arbetsmiljö präglad av hälsa och säkerhet där medarbetarna upplever delaktighet, engagemang och arbetsglädje. Det innebär på sikt goda möjligheter att erbjuda invånarna den bästa offentliga servicen.

Genom regionens arbetsmiljöutbildningar får chefer och skyddsombud grundläggande kunskaper för att kunna verka aktivt för en hälsofrämjande och hållbar arbetsmiljö tillsammans med medarbetarna. I det systematiska arbetsmiljöarbetet ska riskbedömningar, konsekvensanalyser, handlingsplaner, åtgärder och uppföljningar ske regelbundet för att främja en god arbetsmiljö och förebygga ohälsa och olycksfall.

För att utveckla det systematiska hälso- och arbetsmiljöarbetet ytterligare behöver arbetsätt utvecklas med fokus på främjande och förebyggande faktorer och spridning av goda exempel inom regionen. Ett viktigt arbete för att skapa tryggare arbetsplatser är implementering av ny riktlinje för bemötande i riskfyllda situationer gällande frågor kopplade till hot och våld för medarbetare.

Ett antal initiativ pågår för att förbättra arbetsmiljön, öka hälsan och förebygga sjukfrånvaro bland regionens medarbetare. Under 2017-2019 genomförs ett projekt för att öka chefers och medarbetares kompetens när det gäller att arbeta förebyggande med psykisk ohälsa. Arbetsätt ska spridas och breddas. Projektet genomförs i samverkan med sju kommuner inom länet.

Goda resultat avseende rehabilitering kräver tidiga och aktiva insatser, bland annat i samverkan med företagshälsovården, hälso- och sjukvården och Försäkringskassan. Alla medarbetare ska erbjudas en likvärdig arbetslivsinriktad rehabilitering utifrån sina behov. Målet är att medarbetare som är i pågående sjukskrivning ska få ökat stöd och tidigare komma tillbaka till arbete. Ökat stöd och samverkan för medarbetare som är i pågående sjukskrivning ska prioriteras kommande året. För att sänka sjukfrånvaron ytterligare behövs även insatser för att minska upprepade korttidsfrånvaro. Korttidsfrånvaro behöver också analyseras, det kan finnas orsaker som är lätta att råda bukt på.

Arbetsmiljöenheten som är regionens företagshälsovård, är en stödresurs för regionens arbetsplatser i det systematiska hälso- och arbetsmiljöarbetet. Projektet ”heltid som norm” har varit framgångsrikt och fortsätter som en ordinarie del av verksamheten från år 2019. Att erbjuda medarbetare möjlighet att arbeta heltid bidrar till att lösa de kommande demografiska utmaningarna samt gör det både attraktivt att arbeta i regionen och bidrar till ökad jämställdhet. Samtidigt är det viktigt att medarbetarna ges inflytande över den egna arbetssituationen och har en möjlighet att påverka sitt dagliga arbete och sina arbetstider utifrån verksamhetens behov.

En väl fungerande lönebildning är en viktig förutsättning för att fortsatt vara en god och trygg arbetsgivare. Det är också en del i verksamhetsstyrningen och drivkraften att motivera till bra arbetsprestationer.

Region Jönköpings län fortsätter sin lönepolitik med bra löner som står sig väl i ett nationellt perspektiv. Lönebildningen ska stimulera till ökat engagemang och utveckling av verksamhetens produktivitet och kvalitet. Löneöversynen ska vara en naturlig del i den löpande verksamheten och ge möjlighet till löneutveckling för de medarbetare som bidrar mest till verksamheten, det finns dock alltid en risk att detta sker godtyckligt och det måste ske varsamt. För att överbrygga en kommande generationsväxling är det viktigt att medarbetare har möjlighet att få en god löneutveckling under hela sitt yrkesliv, utan att behöva byta jobb på grund av dålig lön.

En kombinerad medarbetarskap- och säkerhetsundersökning inom hela Region Jönköpings län kommer att genomföras under 2019. Arbetet med resultat och handlingsplaner ingår i det ordinarie systematiska arbetsmiljö- och säkerhetsarbetet. Undersökningen har fokus på faktorer som driver en kultur som premierar aktivt medarbetarskap och säkerhet.

Aktiva åtgärder

Inom Region Jönköpings län råder nolltolerans mot diskriminering, trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling. Regionen ska fortsätta arbeta aktivt för att skapa goda och lika förutsättningar för alla medarbetare oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Utifrån regler om aktiva åtgärder i diskrimineringslagen finns ett stödmaterial för att regionens verksamheter ska kunna arbeta främjande med likabehandling och förebyggande med diskriminering utifrån alla diskrimineringsgrunder.

De aktiva åtgärderna omfattar arbetsförhållanden, löner- och anställningsvillkor, rekrytering, utbildning och kompetensutveckling samt möjligheterna att förena arbete med föräldraskap. Arbetet ska ingå som en del i det ordinarie systematiska arbetsmiljöarbetet. Som stöd i det arbetet finns även en riktlinje för att förbygga och hantera kränkande särbehandling, diskriminering, trakasserier och repressalier. Arbete för likabehandling stärker bilden av regionen som en attraktiv arbetsgivare.

Mål för 2019:

- Främja en jämn könsfördelning inom ledning och olika yrkesgrupper.
- Bättre dialog med medarbetare ute på arbetsplatserna
- Öka andelen anställda med heltidsanställning.
- Minska andelen upplevda kränkande handlingar.
- Förhindra och åtgärda att inga osakliga skillnader i lön förekommer.
- Fasa ut hyrläkare till förmån för fast personal
- Se över försättningar och möjligheter till en ökad grundbemanning för att bland annat ersätta hyrläkare
- Ökad transparens och möjlighet för medarbetare att lyfta ”känsliga” frågor. ”Varumärket” måste grundas i verkligheten och problem måste få komma upp till ytan.

Region Jönköpings läns hållbarhetsprogram omfattar sociala förhållanden, ekonomiska villkor och miljöhänsyn. Det sociala hållbarhetsarbetet utgår från människors lika värde och att människor med olika bakgrund, färdigheter och livserfarenheter berikar varandra med ny kunskap och nya insikter.

Ett stärkt chef- och ledarskap

Ett framgångsrikt chef- och ledarskap vilar på Region Jönköpings läns grundläggande värderingar och är en nyckel till en god och trygg arbetsplats där alla känner sig behövda och lyssnade på. Chefspolicyn ger vägledning och stöd. Med fokus på invånarnas behov ska chefen verka för verksamhetens resultat och utveckling, medarbetares kompetensutveckling, arbetstillfredsställelse och leda det systematiska förbättringsarbetet.

Cheferna är arbetsgivarföreträdare och har ett helhetsansvar för sin verksamhet och att nå uppsatta mål. Region Jönköpings län har drygt 500 chefer på olika nivåer. Ett kontinuerligt rekryteringsbehov kommer att finnas under planperioden. Särskilt stort är behovet av fler ”mellanchefer” då flera har alldeles för många underställda. I praktiken leder rådande situation till ett ohållbart chefskap som drabbar både chef och medarbetare. Internt rekryterade chefer har kunskap om verksamheten, organisationen och kulturen.

Att bli chef är en möjlig intern karriärväg. Samtidigt är det positivt att en del chefer rekryteras externt, då nya kunskaper, synsätt och erfarenheter tillförs verksamheten. Chefer behöver kontinuerligt stärkas i sin roll som arbetsgivarföreträdare, verksamhetsutvecklare och ledare. Program och utbildningar kring chefs- och ledarskap, samt talangutveckling är en viktig förutsättning för att kunna leda det systematiska förbättringsarbetet. Chefer deltar även i nätverk för engagerat ledarskap som ger utrymme att i dialog och nätverk med andra chefer, ge och få stöd och inspiration i aktuella frågor.

Genom teori och praktiska övningar sker en fördjupning i konkreta frågeställningar som rör möjligheter och utmaningar i rollen som chef. Utbildningar med olika inriktningar som kunskap om ekonomi, arbetsmiljö, arbetsrätt, rekrytering, mentorprogram och reflektionsgrupper anordnas kontinuerligt.

Under planperioden kommer en översyn av förväntningar och förutsättningar för chefer och av regionens befintliga program och utbildningsinsatser att genomföras. Dessutom behövs en strukturering där fler medarbetare har ett kort avstånd till närmsta chef och där ingen chef skall behöva ha en orimligt stor skara underställda eftersom det då är svårt att göra ett bra chefsjobb.

Lokalt ledarskap är en framgångsfaktor. Det lokala ledarskapet och chefskapet på de tre akutsjukhusen, vårdcentraler och i övrig vårdverksamhet behöver stärkas och ges större mandat att fatta nödvändiga

beslut. Ledare som är närvarande i verksamheten kan bättre möta de olika förutsättningar som finns lokalt. Det underlättar också personalinflytande och samverkan mellan olika verksamhetsområden. En utredning ska snarast tillsättas för att kunna hitta lösningar där lokala sjukhusledning ska kunna skapas och integreras i nuvarande system.

Politikens syfte med de förändringar som genomförs skall alltid vara att uppnå förbättrad service och ökad kvalitet. Region Jönköpings län har ansvar för många verksamheter och en komplex helhet, det är inte alltid uppenbart vid första anblick vilka konsekvenser ett beslut på verksamhetsnivå får för helheten. För att säkerställa att beslutade förändringar får de önskade konsekvenserna ska besluten vara väl underbyggda, följas, utvärderas, och i möjligaste mån fattas i samråd med verksamheterna och dess personal. Förändringar inom verksamheten ska förankras och arbetas fram tillsammans med chefer, medarbetare och fackförbunden.

Regionövergripande systemmätetal	Mätmetod	Mål 2019	Resultat 2016	Resultat 2017
Medarbetarsamtal	Heroma	Minst 95 % av alla medarbetare ska ha medarbetarsamtal Långsiktigt mål: 100 %	89 %	91 %
Personalhälsa	Heroma	Sjukfrånvaron för medarbetare ska inte öka i jämförelse med samma period föregående år. Långsiktigt mål på 2,5 %	5,1 %	4,9 %
Kompetensutvecklingsplan	Heroma	Minst 90 % av alla medarbetare ska ha en dokumenterad kompetensutvecklingsplan Långsiktigt mål: 100 %	82 %	85 %

Uppföljning av specifika aktiviteter, riktade insatser och åtgärder genomförs i berörda verksamheter och projekt.

POLITISK INRIKTNING OCH VISION

I följande avsnitt framlägger Vänsterpartiet sina förslag till ny politisk inriktning och de visioner som ska vara gällande för Region Jönköpings län.

TILLSAMMANS FÖR FRAMTIDENS GENERATIONER

Region Jönköpings län har ett mycket brett uppdrag med ansvar för bland annat sjukvård, kollektivtrafik, kultur, utbildning och hållbar utveckling. Uppdraget får vi från lagstiftare och från folket. Förtroendet att förvalta uppdraget ges från invånarna i länet som vid allmänna val bestämmer den politiska inriktningen som ska råda i Region Jönköpings län.

Sjukvården är den absolut största och mest omfattande delen av regionens verksamhet sett till ekonomiska förutsättningar men det innebär inte att allt det andra är oviktigt, det är faktiskt precis tvärt om. För att helheten skall bli så bra som möjligt måste allting samspela med varandra. Nedmonteringen av den svenska välfärdstaten påverkar i alla högsta grad även medborgarna i vår region. Därför behöver regionen ett systemskifte och tillsammans behöver vi rusta våra verksamheter för framtiden. Därför föreslår vi förstärkningar inte minst till sjukvården, tandvården, kollektivtrafiken och kulturen. Det är dags för ett skifte och tillsammans kan vi åstadkomma stora framsteg. Tillsammans bygger vi regionen för dagens och framtidens generationer.

Gustav Möller (1884-1970) tidigare socialdemokratisk socialminister sa en gång; *endast det bästa är gott nog åt folket*. Det är baserat på den ambitionen som välfärden ska organiseras. Det var idéer framburna av bland annat arbetarrörelsen som influerade svensk välfärdspolitik under större delen av det senaste seklet. Det var så svensk välfärd blev ett internationellt föredöme. Gustav Möller sa också de berömda orden; varje förslösad skattekrona är stöld från folket. Nog är det så.

Den största stölden av skattemedel idag bottnar i new public management och den marknadsmässiga styrningen av vård och offentlig service. Det vill vi ändra på.

FÖR ALLAS TRYGGHET I DEN GENERELLA VÄLFÄRDEN – FOLKHÄLSA OCH SJUKVÅRD

Den grundläggande principen vid fördelning av skattemedel är att det ska ske utefter människors behov och inte efter kapitalets möjligheter till snabb lönsamhet. Företag med kortsiktiga mål och vinstintresse ska inte kunna bedriva verksamhet med skattemedel i den offentliga kärnverksamheten.

Vänsterpartiet vill också avskaffa lagen om valfrihetssystem, LOV, som har inneburit fri etableringsrätt för privata vårdföretag och möjligheten att exploatera välfärden och dränera den på resurser. Detta budskap bör Region Jönköpings län förmedla vid alla remisser som man ges möjlighet att besvara som berör området. Genom att släppa in vinsten som drivkraft i vården försvåras möjligheten att styra vården till dem med de största behoven. I stället satsar de privata vårdgivarna på att styra vården till de patienter som är mest lönsamma och som inte har särskilt stora behov. Att fördela vård med marknadsmekanismer fungerar mycket dåligt och alltför ofta blir resultatet att det är de som har det minsta behovet av vård som får mest vård samtidigt som kostnaderna skenar.

Vi står upp för den behovsstyrda, anslagsfinansierade och offentliga sjukvårdsmodellen. Det är den modellen som har starkast förutsättningar att kunna garantera medborgarna i regionen en jämlik och likvärdig vård av toppklass. Grundsynen är att regionen skall svara för en gemensamt finansierad hälso- och sjukvård som i allt väsentligt skall utföras i offentlig regi. Vården utvecklas bäst i ett sammanhållet system med obrutna vårdkedjor där patientperspektivet och personalens möjlighet till utveckling och medbestämmande är medelpunkten.

I sjukvården ska den med störst medicinskt behov prioriteras. Grunden till att vi har byggt upp en gemensam vård- och omsorgssektor är solidariteten med varandra.

Den specialiserade vården ska inte privatiseras och styckas sönder, istället skall den drivas av det gemensamma och organiseras med anslagsfinansiering. Därför skall inga nya vårdval inrättas och ett arbete påbörjas med att avskaffa vårdvalen i både den specialiserade vården och i primärvården. Det innebär inte att människor inte skall kunna välja den vårdcentral som de själva önskar, tvärt om. Men det innebär att alla vårdcentraler kommer hålla en jämn och god kvalitet och där ingen behöver dra nitlotten och gå till nästbäst-centralen. De gemensamma resurser som finns till förfogande skall återinvesteras i vården, riskkapitalisterna får helt enkelt söka sig någon annanstans.

För att kunna erbjuda vård på likvärdiga villkor är det viktigt att egenavgifter sätts på en rimlig nivå och att avgiftssystemen tydliggörs för medborgarna. När patientavgifterna infördes i Sverige var beloppen att betrakta som symboliska. Det är därför angeläget att avgifterna hålls på rimliga nivåer så att de inte så sakteliga börjar ersätta beskattningsmodellen som finansiell grund för den offentliga sektorn.

Region Jönköpings län skall erbjuda en vård i världsklass med hög tillgänglighet i hela länet. Hälso- och sjukvården skall inte fungera som en marknad och patienterna är definitivt inte kunder utan medmänniskor och patienter.

Fem grundläggande problem med vårdvalet är att:

- Vården blir mindre likvärdig
- Vård ges i ökad utsträckning utefter efterfrågan och upplevda behov istället för de verkliga faktiska behoven
- Slöseri med skattemedel
- Stor administration och komplicerade regelverk
- Medel som borde återinvesteras i vården eller till mer personal går istället till vinst

Den vinstdrivande vården är ett slukhål. Privatiseringar i vården och medföljande prestationsersättningsordningar har lett till att administrationen ökat kraftigt. Det är inte rimligt att allt mer av vårdpersonalens tid går åt till administration. Managementbyråkrati och affärsmässig styrning hör helt enkelt inte hemma i vården. En sammanhållen vård styrd av behovsprincipen ger det bästa resultatet.

Vänsterpartiet står för en stabil och hållbar ekonomisk utveckling samtidigt som vi är det enda fullt ut trovärdiga alternativet till den rådande nedskärningspolitiken. Vi eftersträvar att varje skattekrona skall gå till det verksamhetsområde som den är avsedd för. Om slöseriet av skattemedel upphör och pengarna istället läggs på rätt ändamål

klarar vi av både ålderspucklar och en ökad livslängd i befolkningen. På så sätt kan vi glädjas över att vi nu får leva längre.

LIKVÄRDIG VÅRD – DET HANDLAR OM KLASS

Den svenska modellen för offentlig hälso- och sjukvård har varit ett internationellt föredöme. När målet var obrutna vårdkedjor, likvärdig vård och kanske framför allt också utgångspunkten att det offentliga skulle vara bäst.

New public management har inneburit ett brutalt systemskifte i svensk sjukvård. Det mediokra, ojämlika och kostnadsineffektiva ska nu vara gott nog för folket. Det är väldigt långt ifrån den tidigare inriktningen att endast det bästa var gott nog åt folket. Den som kan betala för sig kan nu köpa sig frirätter och försäkringar. Våra gemensamma skattekronor går till privata vårdbolag istället för till vårdplatser. Den som inte är nöjd med sin vård uppmanas söka sig någon annanstans. Borta är idéerna om att det offentliga skulle vara bäst. För om vi vore bäst skulle inga andra alternativ behövas. Om politiken helt enkelt bestämde sig för att det offentliga ska vara bäst och fattade rätt beslut då skulle ingen behöva eller ens vilja välja det nästbästa.

Nu har vården precis som tandvården blivit en klassfråga. En människas hälsa påverkas i allra högsta grad av klasstillhörighet. Det som påverkar folkhälsan mest är klasskillnader. Likvärdig och förebyggande vård är viktigare än på mycket lång tid. Folkhälsoarbetet och likvärdighetskrav spelar en avgörande roll för utvecklingen av framtidens hälso- och sjukvård.

FOLKHÄLSA

Bästa möjliga hälsa är en mänsklig rättighet och inte en handelsvara. Hälsoaspekten har en central plats i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Det innebär att regionen har en skyldighet att arbeta förebyggande för att undanröja ohälsa och att prioritera de med störst behov när det gäller vård och behandling. Trots detta har flera grupper i vårt samhälle alltför höga ohälsotal. Ohälsa går i de allra flesta fall att förebygga genom att arbeta målmedvetet med folkhälsoarbete. Det största hotet mot en god folkhälsa har sin rot i samhällets klasskillnader.

Hälsans sociala bestämningsfaktorer måste förändras för att få bukt med hälsoklyftor. Det handlar om rätt till inflytande, jämlikhet, ekonomi och delaktighet i samhället. Med stor oro ser vi hur hälsoklyftorna i Sverige ökar i takt med den ekonomiska ojämlikheten. Hårdast drabbas den del av befolkningen som har låg utbildning. Samma mönster träder fram när det gäller rökning, fetma och andra hälsofaror. Denna ohälsa är som störst i områden med hög arbetslöshet och låg utbildningsnivå. Kvinnor är hårdast drabbade. Vänsterpartiet vill ha en sjukvård som jobbar förebyggande och hälsofrämjande och utgår från en social helhetssyn. Vården ska aktivt samarbeta med andra samhällsaktörer för minskade klassklyftor i hälsa.

Det hälsofrämjande arbetat i regionen behöver intensifieras. Det är angeläget att fortsätta med konceptet hälsofrämjande sjukhus. Det är också grundläggande att det finns tydliga handlingsplaner och preciseringar för hur skillnader i hälsa mellan befolkningsgrupper ska minskas. De hälsosamtal som skall genomföras gentemot olika åldersgrupper och förstagångsföräldrar när inte alls upp till förväntningarna, stärkande insatser behövs. Det som framförallt styr folkhälsans utveckling i vid mening är hur jämlikt samhället är. De växande klassklyftorna i Sverige är det enskilt största hotet mot folkhälsan.

VÅRD PÅ LIKA VILLKOR

Sjukvårdens kvalitetsarbete måste fokusera än mer på att synliggöra klass och kön. Idag råder det konsensus kring att män och kvinnor har rätt till likvärdig vård. Men trots detta finns det en stor kunskapsbrist om de orättvisor som fortfarande råder mellan kvinnor och män. Särskild uppmärksamhet måste alltså ägnas den ojämlika fördelningen av sjukvård och resurser mellan könen. Kvinnor och män ska ha samma rätt till bra vård och ingen diskriminering ska förekomma på grund av könsidentitet, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller etnicitet.

Region Jönköpings län har inte gjort sin hemläxa när det gäller att beakta jämställdhetsperspektivet i frågor rörande personalansvar och service till medborgarna. Det innebär att vi idag lönediskriminerar samtidigt som vi konsekvent ger männen dyrare och bättre vård. Regionen bör därför ta fram en strategi kring hur vi kan förändra regionens verksamhet till att bli mer jämställd.

Varje beslut måste präglas av ett genus- och barnperspektiv. Likaså måste konsupplad statistik finnas tillgänglig inom alla relevanta områden och också presenteras för beslutsfattande politiker och chefer. Det måste garanteras att det finns utbildad personal dygnet runt som kan bemöta våldsutsatta kvinnor på berörda vårdenheter.

Det finns flera verksamheter som måste prioriteras, inte minst ur ett jämställdhetsperspektiv. Några av dessa är förlossningsvården, ungdomsmottagningarna, BB, BHV och BVC. Vänsterpartiet ser det som en prioriterad fråga att satsa på dessa verksamheter.

Förlossningsvården behöver fler rum och mer personal. Det gäller i synnerhet barnmorskor och undersköterskor. Dessa grupper behöver satsningar på såväl lön men kanske ännu viktigare en bättre arbetsmiljö och rimliga förutsättningar att prestera på topp varje dag. Möjligheten till vidareutbildning och kompetensförstärkning är centralt för att åstadkomma en hållbar arbetssituation.

Vänsterpartiet riktar också, precis som tidigare, satsningar gentemot ungdomsmottagningarna för att dessa skall klara av att uppnå de nationella riktlinjer som Sveriges ungdomsmottagningar tagit fram tillsammans.

En viktig jämställdhetsfråga är att vi kan garantera att den nyförlösta kvinnans partner eller eventuell annan stödperson, får stanna kvar på BB tillsammans med den nyförlösta mamman och barnet. Det är inte alls okej att vi idag inte kan garantera detta, inte minst eftersom regionen i utbildningar till havande par proklamerar hur viktigt pappans roll är under och efter graviditeten.

Barnavårdscentralerna gör ett mycket viktigt arbete. Det är centralt att de har de resurser som krävs för att klara av sitt uppdrag och kunna vara ett starkt stöd till föräldrarna. BVC är så mycket mer än en vikt- och mätstation. Det är också viktigt att planera för framtiden och se över områden där befolkningen växer och planerar för nya enheter.

En BVC-avdelning får inte ha för stort upptagningsområde för då faller delar av syftet med verksamheten. Ett område som idag är att betrakta som fullbelagt är exempelvis BVC Väster i Jönköping. Redan idag finns underlag för att dela denna Barnavårdscentral i två, och detta i en stadsdel som växer. Denna situation måste vi lösa om vi vill fortsätta att ha en bra verksamhet även i framtiden.

Det är viktigt att de riktade statsbidraget går till avsett ändamål.

Satsningar kan också genomföras på kvinnors psykiska hälsa och jämställd vård. Vänsterpartiet anser det nödvändigt att det genomförs djupgående konsekvensanalyser innan eventuellt beslut fattas om att flytta över verksamhet från Värnamo sjukhus och Höglandssjukhuset. Just nu handlar det om hur och var vi vårdar barn som är inlagda. Vänsterpartiet vill framhålla vikten av att verksamhet bedrivs på samtliga sjukhus för bästa vård och för att inte dränera något av sjukhusen på kompetens. Vi ska

istället titta på hur vi bättre kan anpassa verksamheten efter barnens behov på samtliga tre sjukhus.

Vi vill vidareutveckla verksamheten ”Alternativ till våld” och satsa på specialiseringar. Så att de kan göra det som de är bäst på, hjälpa människor ur våldsamma eller aggressiva beteendemönster. Men vi vill också att de skall ha möjligheten stödja kvinnor och barn. Nyckelordet är uppgradering, det ska finnas en gemensam organisation för hela länet, som ansvarar för att ge kvalificerad hjälp till dem som är i störst behov av detta. Det är inte seriöst att laborera med projektstöd och uppdelade tjänster med mera när det gäller utsatta målgrupper. Regionen slipper undan sitt ansvar för södra länsdelen på grund av att GGVV-kommunerna startat upp verksamheten ”Medverkan”. Det är ett bra initiativ men har en mer generell inriktning. Förmodligen skulle det också vara lättare att rekrytera personal, exempelvis psykologer, om det finns en tydlig organisation och tjänster som inte är beroende av projektstöd.

Varje människa oavsett betalningsförmåga, kön, etnisk tillhörighet eller ålder skall ha tillgång till likvärdig vård och omsorg av bästa kvalitet när behovet finns. Om alla är med och tar ett gemensamt betalningsansvar för välfärden så klarar vi av det. Vården skall vara solidariskt finansierad och prioritera efter behov och ge den allra bästa och säkraste vården. I det ledet skall regionen införa ett samlat högkostnadsskydd.

I detta högkostnadsskydd skall öppensjukvård, sjukresor, behandlingshjälpmedel och dygnsavgift i slutenvård ingå. Detta för att säkra tillgången till vård och rehabiliteringsinsatser till alla invånare och för en rimlig kostnad. Med detta högkostnadsskyddssystem sparar de multisjuka flera tusenlappar om året.

Region Jönköpings län skall säkerställa en vård på lika villkor och ett ansvarstagande när det gäller skattemedel och skall därför inte sälja ut eller överlåta vårdcentraler och sjukhus till privata företag. Kontinuerligt oberoende kontroller ska utföras på privata vårdcentraler och möjlighet att snabbare säga upp tillstånd vid oegentligheter måste finnas. Dessutom är det märkligt att patienter automatiskt och mot sin vilja blir listade på privata vårdcentraler. Vården skall i alla lägen grundas på människovärdes- och behovsprincipen.

VÅR MODELL FÖR PRIMÄRVÅRD – NU OCH 2030

Förslagen om att flytta fler uppgifter från specialistvården till primärvården blir allt mer påtagliga. När regionen planerar för framtidens vård måste alltid verksamhetsmål och det lagstiftade uppdraget vara i fokus. Tyvärr handlar det mesta i förslagen än så länge om ekonomi och inte om verksamhetsutveckling. Det rimliga är att beakta alla aspekter och först se över vilka verksamheter och vilken vård som faktiskt skulle fungera bättre i primärvården. Verksamhetsförflyttningar skall inte vara förknippade med nedskärningar.

När man genomför omdanande förändringar enbart baserade på ekonomi riskerar dem att slå väldigt fel. Vanligast är då att redan svaga grupper i samhället drabbas. Vänsterpartiet medger att vissa verksamhetsområden möjligen skulle fungera bättre i primärvården än i sjukhusvården, och i första läget är det vi skall utgå ifrån. Sedan se om eventuella ekonomiska vinster kan göras. Vi är dock kritiska till att överföra verksamheter till primärvården om detta samtidigt innebär att de integreras i vårdvalet. Tvärt om behöver vi skydda dessa verksamheter från vårdvalets negativa konsekvenser och freda dem likt det sätt vi idag fredar Barnavårdscentralerna. Det är fullt möjligt att fler uppgifter bör utföras av primärvården men då vill vi ha en garanti för att dessa verksamheter inte inkluderas i vårdvalet.

Dessutom skall likvärdigheten garanteras samtidigt som primärvården måste få de resurser som krävs för det eventuella nya uppdraget. Primärvården måste få utvecklas och bemannas med ordentligt med personal, det är alldeles för stora skillnader i kvalitet mellan olika vårdcentraler i länet idag. Denna kvalitetsskillnad måste överbyggas innan fler verksamheter kan integreras i primärvården. Då är tillgänglighet och kontinuitet grundläggande. Därför behövs en stor grundbemanning och bemanningsföretagen i vården måste bort. Vi är för patientens möjlighet att välja vårdcentral men det skall inte behöva ske av kvalitetsmässiga skäl utan på grund av livspusslande och alla vårdcentraler skall vara regiondrivna.

Förflyttningar av verksamhet får inte skada möjligheterna för våra tre akutsjukhus att just förbli akutsjukhus. En medvetenhet måste finnas kring att varje bortplockad verksamhet på ett sjukhus påverkar den övriga verksamheten på sjukhuset. Ett sjukhus är ett pussel där alla delar måste fungera och passa ihop. Akutsjukhusen är nog dränerade och innan verksamhet flyttas är det dags för en utredning om akutvårdens förutsättningar och akutsjukhusens framtid. Det är vår fasta övertygelse att Region Jönköpings län ska ha tre fullvärdiga

akutsjukhus dygnet runt även i framtiden. Detta är en förutsättning för jämlik vård av hög kvalitet för alla invånare. Alla beslut måste fattas med detta i åtanke. Ett akutsjukhus är ett pussel där helheten är större än de enskilda delarna var för sig. Under mandatperioden vill vi tillsätta en utredning för hur Region Jönköpings län kan garantera tre akutsjukhus på lång sikt. Denna utredning bör göras av professionerna och verksamheterna i samråd och ha tidsperspektivet 10-15 år framåt i tiden. Det är också av stor betydelse att vi efterfrågar en nationell utredning om akutsjukvården.

Vårdvalet måste bytas ut, eftersom det enbart handlar om en marknadsanpassning av vården som inte gagnar patienterna. Dessutom förändrade vårdvalet hela strukturen i primärvården med en fri etableringsrätt för läkare och vårdbolag. Regionen ska utarbeta en modell som säkerställer patientens rätt att välja vårdcentral utifrån sitt livspussel och inte vårdföretagens rätt att tjäna pengar. Det skall helt enkelt inte vara möjligt att välja fel vårdcentral eftersom alla i enlighet med hälsosjukvårdslagstiftningen skall vara likvärdiga och det klarar vi bara av om alla vårdcentraler är offentliga och inkorporerade i Bra liv.

Primärvården i Region Jönköpings län är på många sätt mycket bra och står sig väl i ett nationellt perspektiv. Men primärvården i vår region har också brister, framförallt ur ett likvärdighetsperspektiv. Därför är det viktigt att vi inte bara jämför oss med andra regioner utan även internregionallt. Kvalitetsskillnaderna som finns mellan vårdcentralerna i regionen är allt för stor. Detta gäller i synnerhet faktorer som rör bemötande och kontinuitet, det visar bland annat den nationella patientenkäten. Det är väldigt angeläget att vi kan garantera våra patienter en likvärdig vård. Därför är det inte bra att det finns så stora skillnader gällande kvalitet bland länets vårdcentraler. Denna utmaning måste vi ta på största allvar om vi vill garantera våra invånare en jämlik och likvärdig vård.

Den beslutade förändringen av ambulansverksamheten måste följas noggrant. Vi utesluter inte att ytterligare satsningar på organisationen kan behövas.

PSYKISK OHÄLSA OCH PSYKIATRISK VÅRD

Psykiatrien måste prioriteras mer än idag. Att privatisera delar av psykiatrien är fullkomligt uteslutande och det vore ett dräpslag mot denna känsliga verksamhet. Vi vill att man satsar på fler vårdformer och ökat stöd i eget boende, sysselsättning och ökade möjligheter till psykoterapi. Människor mår allt sämre i dagens Sverige och är en av de vanligaste orsakerna till sjukskrivningar. Den självskattade psykiska ohälsan ökar. Denna ökning bygger på ökade sociala problem. Nedmonteringen av sjukförsäkringen och omänskliga krav på återgång i arbete innebär ytterligare psykisk stress och ekonomiska problem som har drabbat psykiskt sjuka hårt. Vi vill tillföra resurser för att möta psykisk ohälsa.

Andelen unga med sömnproblem, oro eller ångest stiger. Mot den bakgrunden är det angeläget att satsa så att det blir lättare för unga att söka och få hjälp i tid. Dessutom behöver vi stimulera nya initiativ inom första linjens psykiatri. Patientstyrd inskrivning för vissa målgrupper av patienter är mycket bra. Möjligen bör detta utvecklas ytterligare.

Många människor i Region Jönköpings län har idag en antidepressiv medicinering. En del har nyligen påbörjat sin medicinering andra har haft sin i decennier. Det är viktigt att primärvården ges möjlighet till att begära adekvat stöd från exempelvis psykiatrien vid rådgivning åt patienter. Det finns en brist på vårdcentralerna beträffande rådgivning vid bland annat nedtrappning. När patienter som brukat sin medicin under många år vill undersöka hur de mår utan medicinering, då denna också är förknippad med biverkningar, är det viktigt att sjukvården tar sitt ansvar och ger adekvat nedtrappningsrådgivning. Därför har Vänsterpartiet föreslagit och fått gehör för att ska genomföras en utredning med fokus på att ta reda på hur vi på bästa möjliga sätt kan hjälpa patienter med rådgivning i dessa frågor. På så sätt kan vi garantera att inte felaktig rådgivning äger rum som kan vara direkt farliga för patienten.

Ett återhämtningsinriktat arbetssätt ska genomsyra regionens psykiatriska verksamheter och all personal ska rustas för detta genom nödvändiga utbildningsåtgärder. En organisatorisk struktur och rutiner ska finnas för att tillvarata patienters och anhörigas erfarenheter och specifika kunskap. Personer med långvarig psykossjukdom och komplex problematik ska ha tillgång till stöd av integrerade, tvärprofessionella team enligt gällande nationella riktlinjer om bästa möjliga vård. Det åligger verksamhetsansvariga att säkerställa att gällande nationella riktlinjer följs när det gäller personer som nyinsjuknat i psykossjukdom. Regionen bör bättre än idag följa upp att så sker. Allmänpsykiatrien liksom barn- och ungdomspsykiatrien behöver förstärkas och få möjlighet att också utveckla sitt arbetssätt. Det är grundläggande att det är låga trösklar in till första linjens psykiatri och att den finns tillgänglig för snabb och säker vård. Första linjen ska vara experter på att remittera till rätt stöd och vård. Vi ser det som centralt att utveckla nya mellanvårdsformer mellan slutenvården och öppenvården. Det är också av stor vikt att den så nödvändiga slutenvården får utvecklas. En slutenvård som konsekvent arbetar återhämtningsinriktat och verkar mer gränsöverskridande sinsemellan mellanvård, öppenvård och lokalsamhälle är framtiden. En långsiktig plan med delmål för att minimera antalet självmord skall tas fram med siktet inställt på en nollvision.

Det behövs ett större utbud av olika vårdformer och behandlingsalternativ. Den öppna psykiatriska vården behöver resursförstärkas och bemannas på ett mer ändamålsenligt sätt. Rehabiliteringspersonal skall finnas på alla mottagningar och ett ökat fokus på patienternas somatiska hälsa skall garanteras. Bland annat är antalet fysioterapeuter inom den psykiatriska vården oerhört lågt, detta måste åtgärdas. Den fysioterapeutiska behandlingen är mycket värdefull för behandling av psykisk ohälsa. Äldre personers psykiska ohälsa uppmärksammas inte alltid tillräckligt av vården. Äldrepsykiatriska team med speciell kompetens och tillgång till särskilda vårdplatser skall införas. Ett återhämtningsinriktat arbetssätt ska genomsyra regionens psykiatriska verksamheter och all

personal ska rustas för detta genom nödvändiga utbildningssatsningar. Vi vill att en konsekvensanalys kring den psykiatriska slutenvården skall genomföras om det blir tal om att förändra antalet platser. Mobilalösningar måste alltid analyseras noggrant. I nuläget ser vi ingen anledning till neddragningar.

Det psykosociala stödet måste utvecklas bland annat genom att förstärka kuratorsorganisationen på akutmottagningarna samt ett genomförande av utbildningar för all personal när det gäller krisintervention. De människor som drabbats av posttraumatiskt stressyndrom behöver ett professionellt omhändertagande och behandling. Någon form av traumacenter eller nätverk ska utformas i länet för att tillgodose dessa patienters behov.

MISSBRUKS- OCH BEROENDEVÅRDEN

Människor som blivit fångade i ett långvarigt missbruk tillhör en mycket utsatt samhällsgrupp. Ett långvarigt missbruk kan i värsta fall leda till kriminalitet och att människor förlorar livet. Vanligen leder till stort lidande och plågsamma familjeförhållanden. Här är samverkan mellan primärkommuner och regionen grundläggande. Människor med en beroendeproblematik som behöver vård på sjukhus har samma rätt som andra till adekvat vård och deras säkerhet får inte riskeras på grund av exempelvis plats- och kunskapsbrist. Det är helt oacceptabelt att inläggningstiden för abstinensbehandling har krympt till den grad att patienter snabbt återfaller i missbruk eftersom de skrivs ut när de fortfarande har absintens. Detta missförhållande har uppmärksammats av både enskilda och brukarorganisationer. En särskild genomlysning ska därför göras av hur akutsjukvård med abstinensbehandling fungerar för personer med missbruksproblematik.

Personer med missbruksproblematik och som samtidigt har lider av svår psykisk ohälsa skall få stöd och hjälp av integrerade team med Case Managers. I och med vårdvalets införande utvecklades flera av länets socialmedicinska mottagningar. Vissa finns kvar men erbjuder främst samtalsbehandling, eftersom primärvården övertagit det medicinska ansvaret. Vi ser det som mycket viktigt att analysera denna utveckling och dess konsekvenser för olika målgrupper. Även anhöriga till människor med missbruk behöver stöd och hjälp för att orka i en svår situation. Regionen behöver se över vilken hjälp som ges till anhöriga så att de får adekvat stöd efter behov.

En stor grupp människor har hamnat i ett beroende som initierats av sjukvården. Det handlar om den överförskrivning som under många år varit vardag i Region Jönköpings län. Det handlar om beroendeframkallande mediciner som bland annat bensodiazepiner och Lyrica, läkemedel som ges i syfte att motverka sömnlöshet, oro och ångest men som kan leda till ett plågsamt beroende både för patienten och för de anhöriga. Här måste Region Jönköpings län ta ett större ansvar dels när det gäller förskrivningen men även när ett läkemedel efter lång tid skall fasas ut. Numera går flera av preparaten att få tag i över internet och denna utveckling måste följas noga. Läkemedelsberoendet måste kartläggas och personal måste utbildas i kunskap kring bland annat nedtrappningsrådgivning.

I Sverige är minst en kvarts miljon människor läkemedelsberoende. Det är skrämmande och den utvecklingen måste genast brytas. Det skrivs årligen ut mängder av Lyrica och Bensodiazepiner i Sverige och i Region Jönköpings län. En miljon människor lider av depression och många av dem använder antidepressiva läkemedel. Enligt Socialstyrelsen (2014) brukar 802,198 personer sömnmedel, 560,534 är de personer som tar lugnande medel, opiumider används av 760,923 personer och 876,905 människor i Sverige åter dagligen antidepressiva tabletter. I samtliga kategorier är det en tydlig kvinnodominans.

Många människor behöver naturligtvis sina läkemedel, men det långvariga och ofta mångåriga bruket kan vara väldigt skadligt för den enskilda individen och deras anhöriga. Läkemedelsberoendet är en fråga att ta på absolut största allvar. Dessutom är det en viktig jämställdhetsfråga eftersom fler kvinnor än män tar många av dessa mediciner. Men om framgång skall nås i att bekämpa det skadliga läkemedelsberoendet krävs mycket kunskap, det är med hjälp av tillförlitlig data som vi vet vilka insatser och åtgärder som krävs för att vända trenden. Det finns flera frågeställningar där insamlande av data vore önskvärd. Skiljer sig vårdcentralerna i Region Jönköping när det kommer till hur mycket beroendeframkallande läkemedel som skrivs ut. Information på det området skulle ge oss en fingervisning om det lokala arbetet och kunskapen på de enskilda vårdcentralerna påverkar hur mycket beroendeframkallande läkemedel som skrivs ut. En annan viktig aspekt är att läkemedelsberoendet kostar regionen enorma ekonomiska summor. Det vore önskvärt att en kartläggning tydliggör den sannolika kostnaden för läkemedelsberoendet eftersom det ger en fingervisning kring hur mycket arbete som återstår, samt att incitamenten ökar för att genomföra kompetensutveckling i frågan tillsammans med andra förebyggande insatser. En tredje intressant

aspekt som en kartläggning skulle kunna resultera i är att regionen får en överblickbar bild över hur läkarkollegiets kunskap i regionen ser ut när det gäller nedtrappning av beroendeframkallande läkemedel. Det är viktigt eftersom våra patienter måste få vägledning och råd gällande nedtrappning baserade på gedigen kunskap kring de berörda läkemedlen.

NÅGRA ORD OM LIKVÄRDIG VÅRD

Sverige har en sjukvård som håller hög klass och de medicinska resultaten är i en internationell jämförelse goda. Samtidigt finns det stora utmaningar med växande köer till sjukvård och tandvård. Sjukvården ska vara sammanhållen och storleken på den egna plånboken ska inte påverka hur bra eller hur snabb vård vi får. Vården ska finansieras gemensamt av alla invånare, där människor bidrar efter förmåga och får efter behov. Därför ska inga ytterligare privatiseringar genomföras inom sjukvården. För att uppnå målet om en jämlik hälso- och sjukvård som prioriterar de med störst behov behöver den nära sjukvården förstärkas. Större hänsyn måste tas till klassförutsättningar i de olika upptagningsområdena samt att en nära och trygg vård ska finnas lätt tillgänglig under större delen av dygnet. Alla invånare har samma rätt till alla delar av vården oavsett var i länet man bor. Avståndet till vården är en viktig tillgänglighetsfaktor. En ändamålsenlig fördelning av arbetsuppgifter, ansvar och roller utifrån personalens kompetens är en förutsättning för personcentrerad vård, kvalitet och effektivitet. Regionens styrning och ledning av arbetet med rätt använd kompetens ska systematiseras.

STÄNDIGA FÖRBÄTTRINGAR FÖR ÄLDRE OCH MULTISJUKA

Särskilda insatser skall genomföras för att skapa ett tryggare omhändertagande av de äldre på länets vårdcentraler och akutkliniker. En äldremottagning syftar till att erbjuda de äldre god tillgänglighet, kontinuitet men också stabilitet och trygghet. Flera av vårdcentralerna i regionen gör redan ett bra arbete med att erbjuda de äldre god vård under liknande premisser. Vänsterpartiet anser att detta förbättringsarbete måste organiseras och struktureras för att garantera de äldre en jämlik vård och arbetet måste bli verklighet på samtliga vårdcentraler.

Till en äldremottagning ska det gå att ringa och direkt få prata med en annan människa och slippa krångliga knappvalssystem. Det är också viktigt att de äldre erbjuds en fast vårdkontakt när behov av detta finns.

Vi tror att sjuksköterskor skulle kunna vara frontfigurer för denna verksamhet och därmed erbjuda de äldre ett välbekant ansikte. Det är oerhört viktigt att äldremottagningarnas syfte tydliggörs samtidigt som en viss standardisering sker. Med det sagt betyder det inte att varje äldremottagning behöver se exakt likadan ut. Det är viktigt att komma ihåg att varje vårdcentral har särskilda förutsättningar, unika patienter och geografisk placering. Det är vår bedömning att reform med syfte att åstadkomma äldremottagningar främst handlar om ett nytt arbetssätt och att använda de resurser som finns till förfogande på rätt sätt.

Vårdskador måste systematiskt minimeras. Det handlar om att förbättra och prioritera upp arbetet med att minska skador till följd av smärta, fall, undernäring, trycksår och förlösningar. Stöd- och serviceverksamheter har en viktig roll att spela när det gäller att ge en god och säker vård till alla patienter och skall ges goda förutsättningar. Den äldre delen av befolkningen måste kunna känna sig

trygga med att få bästa möjliga vård och att få hjälp med samordning och kontakter.

De senaste decennierna har en plats på äldreboende blivit allt svårare att erhålla. Idag är nästan alla som bor på äldreboenden svårt sjuka och har ett stort vårdbehov. Många är så sjuka att de har svårt att ta sig till vårdcentraler och därför görs många läkarbesök på plats ute i äldreboendet. Men den läkartid som tilldelas de boende är kort och frågan är om de boende verkligen får den läkartid som de är i behov av. Därför ska läkartiderna på äldreboenden ges efter behov inte utefter förutbestämda tidsramar.

REHABILITERING OCH HABILITERING

Förebyggande arbete och rehabilitering är god hälsoekonomi. Det gäller att ha ett långsiktigt perspektiv och att innefatta den nödvändiga rehabiliteringen efter sjukdom och skada i processen redan från början. Rehabiliterings- och psykosociala insatser samt återbesök ska ingå i vårdgarantin. Upprättandet av individuella rehabiliterings- och habiliteringsplaner måste vara rutinbaserat.

Tekniska hjälpmedel måste ses som en del i rehabiliteringsprocessen och ska vara avgiftsfria alternativt ingå i ett samlat högkostnadsskydd. Under senare år har hjälpmedel tagits fram som kan ge en bättre vardag till personer med olika neuropsykiatriska och psykiatriska symtom.

Denna typ av kognitiva hjälpmedel skall tillhandahållas till de patienter som har ett behov av det och kunskap om denna typ av hjälpmedel skall spridas till patienter, anhöriga och medarbetare. Varje år blir det vinter och med vintern kommer förr eller senare halkan. Detta upprepas år efter år och varje år kommer också många, framförallt äldre, att falla och ådra sig frakturer. En fraktur innebär ett stort lidande för den drabbade och kostnader för sjukvård och rehabilitering. Allt detta trots att det finns ett enkelt och billigt sätt att förebygga att olyckan är framme. Broddar som sätts på skorna kan förebygga många av dessa

fallolyckor. I en del kommuner har man därför beslutat att erbjuda personer över 65 år kostnadsfria halkskydd. Det skulle vara en klok förebyggande åtgärd som borde införas även i Region Jönköpings län. De kan distribueras via vårdcentral och för ändamålet avsätts 2 miljoner. Medlen tas ur regionstyrelsens oförutsedda för 2018.

Tempererad bassängträning måste kunna erbjudas i alla länsdelar. Utlands- och utomlänsvård är ett värdefullt komplement till annan regelbunden rehabilitering på hemorten. Den länsövergripande kartläggning över hur rehabiliteringsresurserna är fördelade inom såväl somatisk som psykiatrisk vård samt mellan öppen och sluten vård, som genomförts och redovisades under hösten 2010 visade på stora obalanser i resurserna. Rehabiliterings- och habiliteringsresurserna ska fördelas rättvist över länet och inom olika verksamheter med patientens behov i centrum.

Dessutom måste rehabiliteringen ha resurser i form av fysioterapeuter och arbetsterapeuter med psykiatrisk kompetens.

TANDVÅRD – DAGS ATT UTVECKLA FOLKTANDVÅRDEN

Tandhälsan har återigen blivit en tydlig klassmarkör. Vänsterpartiet vill efterfråga en nationell tandvårdsreform så att fler får råd att söka tandvård och få behandling. Den lagstiftning som hindrar regionala beslutsfattare att anställa personal i Folktandvården utan att höja priser är oerhört destruktiv.

Folktandvården måste utvecklas, i det arbetet ska medarbetare och arbetsmiljö prioriteras. Invånarna i Region Jönköpings län gillar Folktandvården men köerna för att få en tid är inte lika populära. Vi vill tillföra medel för att ge Folktandvården ett vidgat uppdrag för att arbeta med skolor, äldreboenden och flyktingboenden. Vi tror också att ett utökat glesbygdsstöd behövs.

Sedan tandvårdsmarknaden avreglerades har priserna stigit kraftigt. De höga kostnaderna för undersökning och behandling gör att de som tjänar minst besöker tandläkaren mer sällan eller tvingas helt avstå från tandläkarbesök. Dessutom är regionala beslutsfattare bakbundna av en mycket destruktiv lagstiftning som varje dag drabbar tandvårdspatienter.

De med väldigt små ekonomiska resurser har ingen nytta av det högkostnadsskydd som finns idag eftersom det endast gäller kostnader över 3 000 kronor, och då ersätts endast hälften av kostnaden. Ersättningssystemet gör dessutom att det är mer lönsamt för tandläkare att laga tänderna än att satsa på förebyggande tandvård.

Tänderna är en del av kroppen och borde därför ingå i ett högkostnadsskydd mer likt det som finns för den reguljära vården, tandstatusen har stor betydelse för en människans totala hälsa.

Det är självklart att alla skall ha rätt till en god tandhälsa oberoende av plånbokens tjocklek. På nationell nivå bör högkostnadsskydd för tandvården tas fram och på sikt bör tandvårdens kostnader för den enskilda vara i paritet med vad primärvården kostar.

Det är viktigt att alla invånare i länet har tillgång till offentligt driven Folktandvård. Det är också viktigt att det finns en geografisk närhet till

Folktandvården och att köerna för att skriva in sig arbetas bort. För att göra detta krävs stora satsningar på arbetsmiljö inom Folktandvården så att personalen vill arbeta kvar hos oss. Men det behövs också lönesatsningar och utbildningsarbete. Det råder idag akutbrist på tandsköterskor och de bör vara en prioriterad medarbetargrupp.

Alla medborgare som vill bör få möjlighet att komma in på Folktandvården. Men för att det skall bli verklighet behöver ett stort och målmedvetet arbete genomföras. Folktandvården saknar idag väldigt många tandsköterskor bland annat på grund av arbetsmiljöproblem och för låga löner i förhållande till de privata tandläkarhusen som dränerar Folktandvården på personal och resurser. Region Jönköpings län har varit föregångare inom tandvården och speciellt inom barn- och ungdomstandvården där vi har nått de bästa resultaten i hela landet, detta har inte varit gratis utan ett resultat av att målinriktat arbete mot barnen, detta måste slås vakt om. Möjligen bör det högsta priset för Frisk tandvård ses över så att kostnadsskillnader jämnas ut i väntan på ett bättre system.

Regionen bör undersöka alla möjliga vägar för att knyta till sig yrkes- och högskoleutbildningar med inriktning mot tandvård. Det är av stor vikt att regionen i framtiden kan rekrytera personal från näraliggande utbildningsorter. Dessutom måste vi använda personalresurserna på rätt sätt. Rätt använd kompetens gäller såväl tandsköterskor, tandhygienister som tandläkare.

Det är klokt att investera i god tandhälsa redan i ungdomsåren genom att utvidga åldersspannet för fri tandvård. Det är nödvändigt att Folktandvården tidigt når alla barn. Därför bör deras uppdrag med att besöka skolor och flyktingboenden utvidgas.

DEMOKRATI I REGIONEN

Delaktighet och inflytande är en av de mest grundläggande förutsättningarna för vår demokrati. En förutsättning för demokratin i vården är insyn och meddelarfrihet, det skall garanteras i all verksamhet finansierad av det offentliga. För oss är det självklart att alla medborgare skall ha tillgång till politiska handlingar och få insyn i det politiska arbetet. Kommunikationen mellan Regionens politiker och länets invånare ska vara nära och lättillgänglig genom utökade kontaktytor. Detta kan vidgas och ytterligare utvecklas genom att demokratifrågor läggs under Parlamentariska nämnden. Det är också viktigt att medarbetare uppmanas använda Synergi, som är det interna systemet för avvikelser, för att förbättra den egna verksamheten.

Vår grundsyn bygger på alla människors lika värde och vårt samhälles demokratiska grundprinciper. Verksamheten inom Region Jönköpings län ska bli mer känd hos befolkningen än vad den är idag. Förtroendet för den politiska inriktningen och de förtroendevalda ska öka. De politiska partierna har det yttersta ansvaret men regionen som helhet ska också bidra genom ett systematiskt arbete för ökat medborgarengagemang. Medarbetare inom Region Jönköpings län ska ha möjlighet till inflytande över sin arbetsplats. Det är därför av stor betydelse att medarbetare på en arbetsplats som direkt berörs av organisationsförändringar redan i ett tidigt skede involveras för att delge erfarenheter och synpunkter.

Möjligen behövs en anonymitetsfunktion där medarbetare anonymt kan lämna tips om missförhållanden i vården. Demokratiska arbetsplatser kräver att alla har möjlighet att påverka sin arbetssituation och att det finns en tydlighet i beslutsvägarna. Delaktighet och inflytande är också det första av 11 nationella folkhälsomål och möjligheterna till inflytande påverkar hälsan i mycket hög grad. Därför är det viktigt att utveckla demokratiarbetet och förbättra det gentemot människor som behöver information på andra språk än svenska och personer som till

följd av något funktionshinder har särskilda behov av anpassad information. Region Jönköpings län ska ta steget och bli MR-region. Som MR-region fokuserar man särskilt på frågor som berör demokrati och mänskliga rättigheter.

BARN OCH UNGA

Det finns stora behov att stödja och hjälpa de unga som i allt högre utsträckning drabbats av psykisk ohälsa, det är positivt att mottagningar med detta syfte nu finns i alla länsdelar.

Det är grundläggande att arbeta för likvärdiga ungdomsmottagningar i samverkan med alla av länets kommuner eftersom denna verksamhet inte finns reglerat i lag. De nationella minimikrav som tagits fram av Sveriges förenade ungdomsmottagningar måste uppfyllas och idag är regionen och kommunerna inte i närheten av att klara dessa. Det är nödvändigt att en ungdomsmottagning finns i varje kommun och att de nationella riktlinjerna för bemanningsgrad och professioner följs. Vi satsar på ungdomen och förstärker ungdomsmottagningsverksamheten. Region Jönköpings län ska arbeta för att införa gratis preventivmedel i form av kondomer på samtliga ungdomsmottagningar. Region Jönköpings län måste ta sig en rejäl funderare över hur vi tryggar framtidens behov att sjukhusclowner. I Östergötland satsas det stort på denna yrkesgrupp och de bidrar till en betydligt bättre verksamhet. Vi har idag en situation som inte är stabil. Det är dags att vi heltidsanställer sjukhusclowner och tryggar den kompetensen, inte minst för barnens skull. Det suicidpreventiva arbetet måste intensifieras när det gäller de unga – här gäller en absolut nollvision.

En handlingsplan för att arbeta med nollvision tas fram. Arbetet med barnkonventionen fortsätter och ett barnbokslut skall presenteras årligen. Barn med en svårt sjuka förälder ska ges omfattande stöd. Habiliteringen är en verksamhet som riktar sig till människor med tidigt förvärvade funktionsnedsättningar. En viktig verksamhet för att ge en god livskvalitet och möjligheter till ett bra liv. Fler barn än tidigare har idag behov av kvalificerad habilitering. Barnen behöver skyddas från skadlig inverkan av kemiska ämnen, det ska ingå i Barnhälsovårdens uppdrag att informera och stödja föräldrar i dessa svåra frågor som kräver ökad kunskap. Dessutom behöver regionen anställa fler

dietister som kan arbeta med barn som lider av fetma eller andra nutritionsbaserade sjukdomar.

MEDARBETARFRÅGOR OCH PERSONALPOLITIK

Målet ska alltid varit att heltid skall vara en rättighet och deltid en möjlighet för personalen. Region Jönköpings län har fattat ett sådant beslut och det är en stor seger för de partier som under lång tid förespråkat rätten till heltid både som en klass- och jämställdhetsfråga. Det är också viktigt att regionen kvalitetssäkrar jämställdhetsarbetet så att kontinuerliga framsteg sker i form av utjämning av löneskillnader och rätt till delaktighet på sin arbetsplats.

Regionen ska även säkra en god arbetsmiljö för sina medarbetare. Friskvård och förebyggande arbete är oerhört viktigt för hälsan och träning på arbetstid kan ibland vara en del i detta.

Den som drabbats av sjukdom måste få en snabb och kvalificerad rehabilitering och erbjudas en aktiv sjukskrivning med möjlighet att pröva sig fram till goda lösningar. En återgång i arbete måste få ta den tid som krävs för att få bästa möjliga, varaktiga resultat.

Som offentlig arbetsgivare har Region Jönköpings län såväl ett ansvar som en möjlighet att vara ett föredöme och ge goda exempel när det gäller att erbjuda funktionsnedsatta möjlighet till anställningar. Detta arbete måste prioriteras och ett betydligt större antal anställningar förverkligas. En ödesfråga för framtiden är hyrpersonal och bemanningsföretagen i vården. Hyrläkarna bidrar till minskad kontinuitet för patienterna och försvårar kraftigt teamsamverkan i vården. Bemanningsföretagen i vården måste lagstiftas bort. Det är enda sättet för att i framtiden garantera våra invånare en vård av världsklass samtidigt som skattebetalarnas pengar inte slösas bort. Region Jönköpings län måste vara pådrivande opinionsbildare i att få till stånd en nationell samverkan i frågan.

En viktig del av vår verksamhet är serviceverksamheterna inom städ och kök. Här kan arbetstidsförkortning vara ett alternativ. För detta avsätter vi 2,5 miljoner kronor som kan gå till att erbjuda kökspersonalen arbetstidsförkortning eller andra satsningar som kan förbättra deras arbetsmiljö. För detta kan medel tas i anspråk från det riktade statsbidraget för 2018 som avser goda arbetsvillkor och arbetsrätt.

Neddragningar och konkurrensutsättningar har visat sig innebära risker i patientsäkerheten och i förlängningen gett upphov till stora kostnader istället för de besparingar som varit avsikten. Regionen måste bli bättre på att hörsamma medarbetare och lyssna på facklig kritik, det är

aldrig okej att utan vidare köra över personalen. Nedskaeringarna av vårdplatser och personal är inte bara ett hot mot patientsäkerheten, de är också en stress- och arbetsmiljöfråga för personalen. Vänsterpartiet föreslår därför en satsning för att återinrätta många vårdplatser som försvunnit i nedskaeringspaketet.

Samtliga yrkesgrupper inom Region Jönköpings län behöver få tillgång till kompetensutveckling och stimulerande arbetsuppgifter. Delaktiga och engagerade medarbetare är den allra viktigaste resursen som Region Jönköpings län har och den resursen måste skötas om. Personalens synpunkter och förbättringsförslag är helt enkelt ovärderliga. Regionen måste också se över storleken på chefsgrupper så att en enskild chef inte har för stor personalgrupp att ansvara över.

Region Jönköpings län skall i all väsentlig efterfråga kollektivavtal alternativt kräva kollektivavtalsvillkor för all verksamhet som finansieras och upphandlas av regionen. Här måste vi vara offensiva, inte minst med tanke på att svenska primärkommuner och regioner är de parter i hela Europa som ställer lägsta krav.

Det är angeläget att satsa på arbetsmiljöförbättringar för serviceverksamheterna. Många forskare varnar idag för konsekvenserna av att tillämpa industrimodeller för produktion på verksamheter i offentlig sektor, exempelvis inom vården. Vi ser idag en stigande sjukfrånvaro. De som är hårdast drabbade är kvinnor och hårt belastade yrkesroller som sjuksköterskor, arbetsterapeuter, undersköterskor och städ. Hög sjukfrånvaro inte är en naturlag utan något som vi i alla högsta grad kan påverka. Vi vill att ett projekt med att arbetstidsförkortning med bibehållen lön inom några utvalda verksamheter eller arbetsplatser ska sjösättas. Om det visar på goda resultat för verksamheten och för personalen ska projektet utvidgas. Ett lämpligt område kan vara kök- och restaurangpersonal eftersom vi dagsläget har svårt att erbjuda dem heltidsanställningar. Generellt anser Vänsterpartiet att en förutsättning för ett hållbart

arbetsliv är att vi inte sliter ut varandra utan istället delar på arbetsbördan. Då kan vi motverka problem med arbetsskador och sjukskrivningar och på så vis även få den ekonomiska kalkylen att gå ihop. Fler vårdadministratörer i vården är ett bra sätt att avlasta andra yrkesgrupper samtidigt som vården görs mer effektivt. Vi vill att en del av de riktade statsbidraget för goda arbetsvillkor och arbetsrätt går till att förstärka verksamheten med vårdadministratörer.

En arbetsmiljökommission ska tillsättas med syfte att komma fram till hur vi brister i arbetet med arbetsmiljöfrågor i våra verksamheter. Den skall vara lösningsorienterad. I den mån extra medel behövs för detta så tas det ifrån det riktade statsbidraget för arbetsvillkor och arbetsrätt. Regionen måste fortsätta arbetet med RAK – rätt använd kompetens. Det håller inte i längden att låta exempelvis sjuksköterskor sköta sårvård, omsorg, städning och tvättning eller annat arbete som annars kunde utförts av exempelvis lokalvårdare och undersköterskor. På sätt och vis har regionen själva satt sig i en sits där brist på sjuksköterskor råder eftersom deras yrkeskompetens inte används på rätt sätt. Vi behöver både undersköterskor och sjuksköterskor och vi vill att de skall göra det som de är bäst på. Därför måste varje profession få möjlighet att växa och utveckla det som de är bäst på. Undersköterskor bör exempelvis få lov att fokusera mer på sårvård och omsorg.

Regionen behöver se över ersättningar vid exempelvis nattarbete för undersköterskor och sjuksköterskor. Det är idag inte attraktivt att jobba natt och det kan ibland vara svårt att få in personal. Det beror delvis på den allt för låga ersättningen. En rimlig ersättningsmodell är en timmes nattarbete mot 1.4h dagsarbete. På så vis får samtliga yrkesgrupper en förstärkt ersättning i enlighet med sin grundlön istället för schabloner.

Medarbetare som arbetar informationsinriktat inom sin profession, exempelvis medarbetarna på 1177, måste erbjudas möjlighet att variera sitt arbete så att de inte riskerar att tappa sin kompetens. Dessutom ska regionen arbeta för att så få som möjligt behöver vara ensamma när de arbetar. Det kan handla om att flytta telefonister som arbetar nattetid till andra avdelningar där det finns annan personal. Den psykiska ohälsan ökar och behovet av psykologer är stort. Det är centralt att regionen är en bra arbetsgivare som kan locka till sig psykologkompetenser. Idag snarare skrämmar regionen iväg denna yrkesgrupp. Det är inte rimligt, därför behövs en genomlysning kring vad vi kan göra för att bättre ta hand om denna personalgrupp.

Inom tandvården saknas det uppemot hundra tandsköterskor. Detta är ett problem som leder till både sjukdom hos personalen som tvingas ta ett allt större ansvar för arbetsbördan och på sikt påverkar detta patienternas vård. På kort sikt bildas också stora köer till Folktandvården. Därför behövs en satsning på personalen vid Folktandvården så att de får fler kollegor och löner som matchar de privata tandvårdsklinikerna. Det är också viktigt att se över personalens medbestämmanderätt på arbetsplatsen då det finns signaler som pekar på att verksamheten är allt mer toppstyrd. Regionen bör också försöka knyta till sig en tandläkarutbildning eller åtminstone delar av en sådan i likhet med läkarutbildningen.

TRAFIK, INFRASTRUKTUR OCH MILJÖ

HÅLLBAR UTVECKLING

Hållbar utveckling är ett begrepp som innefattar både hållbar miljö- och klimatpolitik men också det hållbara arbetslivet. Klimatfrågan handlar om att vi överutnyttjar jordens resurser och att dessa fördelas orättvist. Om alla människor skulle leva med samma livsstil och konsumtionsvanor som vi i den rika delen av världen skulle det krävas flera jordklot. Därför är miljöproblemen och klimatförändringarna till stor del en fråga om solidarisk fördelning av jordens begränsade resurser. Regionen är en offentlig aktör och bör därför vara ett föredöme och ta sitt ansvar för en hållbar utveckling i vårt län. Vänsterpartiet arbetar därför för att vår ekologiska bärkraft inte ska överskridas och att miljöutrymmet ska fördelas rättvist och med hänsyn till kommande generationer.

Klimatförändringarna är vår tids viktigaste framtidsfråga. Det är världens rika länder som genom utarmning av jordens resurser under lång tid har huvudansvaret för att utsläppen av växthusgaser är alarmerande höga. Höginkomsttagare orsakar större utsläpp än låginkomsttagare och män har i alla inkomstgrupper större klimatpåverkan än kvinnor. Utvecklingsländerna drabbas hårdast av det förändrade klimatet och mest utsatta är de med lägst inkomst och kvinnor. Det är därför viktigt att arbeta med regional utveckling och utbyte med även den mindre rika delen av världen. Vi strävar därför efter klimaträttvisa och arbetar för att regionen ska ta ett stort ansvar för att minska utsläppen och klimatanpassa sig. Svenska kommuner, regioner och företag måste få hjälp att minska sina utsläpp med en stor investeringsfond för klimatet. Dessutom behövs fler satsningar på energieffektivisering och energisystemet. All elektricitet, 100 %, som levereras till Region Jönköpings län skall uppfylla kraven för miljömärkt el. Den globala medeltemperaturen får inte höjas med mer än 1,5 grader. Regionen måste vara en aktiv spelare tillsammans med näringslivet för att Sverige tar sitt ansvar för detta mål. Ett sätt att göra detta är att satsa på förnyelsebara energikällor när förutsättningar finns samtidigt som vi vid renoveringar och nybyggnation ser över lämpliga platser för solpaneler och solceller. Regionen bör också beakta möjligheten att använda sig av förnyelsebara material vid byggnation. Arbetet med att miljömärka läkemedel och att stärka det miljömedicinska arbetet måste

intensifieras. Dessutom har Vänsterpartiet vid ett flertal tillfällen lyft problematiken med att barn utsätts för skadliga kemikalier i sin närmiljö. Här måste regionen bli bättre på att knyta till sig kompetens som aktivt kan arbeta med frågorna även om det finns lokala mycket goda exempel.

För att få stopp på de stora utsläppen från våra transporter behöver vi på sikt göra satsningar på tåg och kollektivtrafik. Satsningar på dessa områden bör alltid vara prioriterade framför exempelvis flygplatser som är direkt kontraproduktiva i arbetet med hållbar utveckling. Vi rekommenderar att digitala möten används som en del i att ersätta flyg. Men det statliga stödet som utgår via den regionala transportplanen om 2,3 miljoner betalas ut till Jönköping Airport. Vi anser att internationella miljökonventioner ska överordnas internationella frihandelsavtal, så som CETA och TTIP, samt att miljöhänsyn ska gå före marknadsstyrningen av vår verksamhet. Vi är kritiska till att importerade sopor bränns i vår region.

Alla nu levande människor och kommande generationer ska ha rätt till ren luft, rent vatten, säkra livsmedel och tillgång till natur. Därför är det viktigt att regionen står fast vid sin ambition att aktivt skydda Vättern som dricksvattentäkt ifrån destruktiv expolatering och militärövningar. Sveriges unika miljö kvalitetsmål och vår miljölagstiftning måste utvecklas för att bli ett ambitiöst redskap i arbete med att lösa miljöproblemen till nästa generation på nationell och lokal nivå. I detta måste regionen gentemot riksdag och regering vara en stark röst.

Jordbruket, skogsbruket och fisket måste bedrivas på ett ekologiskt hållbart sätt. Det är därför viktigt att vi inte bebygger brukbar åkermark. Denna mark är viktig för att säkra framtidens produktion av bland annat livsmedel så att regionen och riket inte behöver importera sådant som vi faktiskt hade kunna odla på egen hand och därav minska transportutsläpp. Regionen bör arbeta för att ge stöd till det som är långsiktigt hållbart som exempelvis ekologiskt jordbruk och kalhyggesfritt skogsbruk.

Återanvändning och återvinning måste öka och konsumtionen minska för att motverka det växande sopberget. Användning av miljö- och hälsofarliga kemikalier och bekämpningsmedel måste begränsas. Produkter måste vara enkla att återvinna och återvinningsstationer måste bli tillgängliga för alla. Livslängden på många produkter måste öka. Regionen måste aktivt arbeta för att hålla sina arbetsplatser så hållbara och resursvänliga som möjligt.

Region Jönköpings ska prioritera miljöarbete som har stark koppling till bättre folkhälsa och god resurshushållning. Prioritera förbättringar inom transportområdet med bland annat fler miljöbilar som använder förnyelsebara bränslen. Antalet resor i tjänsten måste hållas nere och flygresor minimeras med hjälp av bättre utnyttjande av videokonferens- och datateknik. Insatser för att minska köttkonsumtionen och öka andelen ekologiska och närproducerade livsmedel är viktiga. Andelen miljöanpassade produkter som används i regionen bör öka.

Vi vill också att regionen är tydliga i kommunikationen när det gäller att vi i framtiden kommer att behöva både biogas, vätgas, HVO och el som drivmedel i fordonsflottan.

KOMMUNIKATIONER FÖR ALLA

Vänsterpartiet verkar för jämlika kommunikationer i hela regionen. Likaså är det viktigt att ha en ungdomsstrategi kring åldersgränser och taxor. Ungdomar är en stor resandegrupp. En attitydförändring måste ske när det gäller inställningen till åka kollektivt. Här är det populära ungdomskortet en mycket bra början. Det skall vara ett enkelt och billigt alternativ att välja kollektivt resande för medborgarna oavsett var i länet man bor och arbetar. Att satsa på det kollektiva resandet är framtiden och det som utvecklar länet på ett hållbart sätt. Kollektivtrafiken skall vara tillgänglig för alla och funktionsnedsattas behov skall tillgodoses. Tidtabellssamordning och trygghet är viktigt liksom att utveckla kollektivtrafiken genom möjlighet till anropsstyrning. Den särskilda kollektivtrafiken ska ha stora krav på sig i dessa avseenden. En utflyktsbuss för personer med funktionsnedsättning som kan användas i hela länet är en satsning på hälsan för dessa grupper. För resenärerna är trygghet, säkerhet, punktlighet och pris är helt avgörande. Region Jönköpings län skall av miljö- och klimatskäl avstå från att ge stöd till flygplatsen i Jönköping.

Regionen skall som projekt införa avgiftsfri kollektivtrafik på särskilt utvalda sträckor när låg resandegrad råder. Detta för att stimulera det kollektiva resandet samtidigt som där är förknippat med små kostnader eftersom själv täckningsgraden på dessa sträckor i praktiken kan vara lika med noll. Att inte belasta miljön med plastkort eller förarna med kontanthantering bör premieras inom kollektivtrafiken. Därför bör biljetter köpta via mobiltelefonen subventioneras i minst samma utsträckning som *reskassakorten*. Järnväg är en central fråga både inom miljö- och transportområdet.

Vi måste göra allt som står i vår makt för att säkra att framtidens generationer och företag har tillgång till ett ordentligt och snabbt järnvägsnät. Därför är nya stambanor med höghastighetskapacitet en viktig del i byggandet av framtidens infrastruktur.

Vi är övertygade om att kollektivtrafiken kan bli bättre och mer kostnadseffektiv. Men utsikterna för att lyckas med en sådan framtidsvision inom ramen för dagens upphandlingsbaserade modell är små. För att framtidens kollektivtrafik skall bli både bättre och mer kostnadseffektiv krävs stora förändringar och stort politiskt mod.

Den otvivelaktigt viktigaste förändringen i jämförelse med nuvarande modell är att tag steget och driva kollektivtrafiken i egen regi. Men det är inte alldeles enkelt att ta sig ur en trasslig och ineffektiv upphandlingsmodell, det råder ingen tvekan om det, och det förstår vi. Självklart skall vi vara avtalstroga och förbli en stabil aktör. Därför ska naturligtvis redan genomförda upphandlingar och slutna avtal få löpa ut innan övergången till egen regi verkställs. Inom vissa nät är vi dessutom inte en ensam aktör utan samarbetar med andra regioner. I dessa fall är vi naturligtvis inte allsmäktiga och vi kan inte allenarådande bestämma formen för regin. Men i dessa sammanhang blir Region Jönköpings län en tydlig förespråkare för att kollektivtrafiken skall drivas av regionerna istället för externa upphandlade operatörer. För att lösa detta kan ett gemensamt dotterbolag skapas tillsammans med våra samarbetspartners.

Det är centralt att arbeta med kollektivtrafiksutbyggnad på landsbygden. Det är ekonomiskt frestande att dra ner på lågt utnyttjade sträckor på landsbygden, men det är inte försvarbart ur ett klimat- och miljöperspektiv. Vi behöver att fler människor på landsbygden åker kollektivt, inte färre.

Inom kollektivtrafiksbranschen är stabilitet och trygghet bärande faktorer för både resenärer och näringslivet. Medarbetarna måste trivas med sitt arbete om det skall göra ett bra jobb och resenärerna måste kunna lita på att de kan ta sig till sitt arbete i tid. Därför behöver kollektivtrafiken engagerade förare och bra servicepersonal. Då är det av yttersta vikt att vi erbjuder medarbetarna anställningstrygghet och delaktighet och skonar dem bekymmer som kollektivavtalslöshet och darriga personalövergångar. Det är faktiskt ytterst en fråga om demokrati och vanlig allmän hyfs.

Rent principiellt anser Vänsterpartiet att kollektivtrafiken skall ägas och drivas i egen regi. Det är synnerligen ineffektivt och oförsvarbart ekonomiskt att under rådande premisser upphandla operatörsdelen i kollektivtrafiken. Men ibland gäller det att finna sig i det läge som står till buds och eftersom kollektivtrafikens operatörsdel för tillfället upphandlas i vår region och drivs av en extern part anser Vänsterpartiet det nödgat att ställa tydliga krav och strukturera upp våra kriterier värdigt en offentlig aktör. Därför föreslår vi nu att regionen i framtiden ställer krav på kollektivavtal

och personalövergång vid upphandling av kollektivtrafik. Under en stor del av Sveriges medlemskap i den Europeiska unionen har den juridiska situationen varit minst sagt otydlig. Trots det har flera regioner och kommuner ändå ställt sådana krav vid upphandling utan att de behövt bestrida någon överklagan. Dalarna, Umeå och Kalmar är några sådana exempel.

Men nu är den juridiska situationen inte längre otydlig. I november beslutade riksdagen att det skall vara tillåtet att ställa krav på kollektivavtal och personalövergång vid upphandling av kollektivtrafik. Det är viktigt med trygghet på arbetsmarknaden och som köpare av tjänster bör vi inte medverka till social dumping. Att ställa dessa krav av operatörerna vid upphandling gör det också svårt för dem att göra sig av med anställda som varit obekväma, fackliga, har småbarn eller har varit mycket sjuka. Nu står det alltså klart att vi får ställa dessa viktiga och tydliga krav när vi upphandlar kollektivtrafik. Då återstår bara att se om vi i regionen vill det eller inte.

Vi ser dagligen hur biltrafiken korkar igen städer i Sverige. Miljön blir lidande och luftkvaliteten blir sämre. Det görs en hel del satsningar på att förbättra framkomligheten för trafiken, med blandat resultat, och man ser hur nya lösningar dyker upp som ofta upplevs som bestraffningar för bilisten. Det kan genomföras en hel del lösningar, ta bort parkeringsplatser, dyrare parkeringsavgifter, sänkta hastigheter, stänga av gator men det är bara bestraffande lösningar. Bättre vore om man kunde höja motivationen för bilister att använda kollektivtrafiken i stället. Vänsterpartiet har en lösning på problemet som kan upplevas som positiv av alla parter. Jönköpings kommun har byggt mycket fina pendlarparkeringar som borde användas mer men något bromsar upp ett brett användande av platserna.

Vi tror att kollektivtrafikens priser är ett av flera hinder. Vänsterpartiet föreslår att en pendlarbiljett utreds för att lösa delar av problemet något som även kan gynna de centrala näringsidkarna. Dessa biljetter bör kunna gälla från olika pendlarparkeringar in till centrum och eventuellt större arbetsplatser, buss så väl som tåg är intressant. Detta anser vi, tillsammans med fler kollektiva lösningar, är svaret på den trafiksituation som nu bland annat råder i centrala Jönköping och skulle introducera fler bilister till bussåkande. Det regionala och interregionala tågnätet är viktigt för vår region. Det är därför viktigt att hänsyn tas till dessa banor, inte minst när det gäller underhåll och resursfördelning. Exempel på sådana sträckor är HNJ-banan och Vetlanda-Jönköping.

ARBETSMARKNAD, NÄRINGSLIV OCH ATTRAKTIVITET

KULTUR

Kulturen skall ses både som en samhällsbyggare och en normbrytare. Att satsa långsiktigt på kultur ska inte ses som en utgift utan en investering. Vinsten blir betydligt högre än insatsen. Kulturen är nämligen ingen liten sektor i Regionen, dock tämligen odefinierad. Den behöver synliggöras i alla verksamheter. Kulturen är en förutsättning för demokrati och skall ges stort utrymme i samhället.

Kulturen präglas av sin tids föreställningar, motsättningar och villkor. Men den återspeglar inte bara samhället. Genom konst och andra kulturyttringar utgör kulturen också en förändrande kraft som bidrar till att människor blir mer medvetande om sig själva och om samhället. Därför är det så viktigt att konsten får verka fritt, att den varken underkastas censur, ideologier eller kommersialism.

Utvecklingsområden som Vänsterpartiet ser idag är bland annat kultursamordnare och kultur i vården och att nya försök görs att med digital teknikhjälp nå ut till hela länet. En vision för Kultur i vården måste tas fram. Kulturen har genom framgångsrika projekt i Regionen visat sig vara ovärderlig genom sina olika uttryck som kan ge förbättrad hälsa och välbefinnande till olika patientgrupper. Dans, film, litteratur, bildkonst och teater tillsammans med en genomtänkt och god miljö är hälsobringande och har ett stort egenvärde i sig. Det är nödvändigt att regionen stödjer Spira och Smålands musik och teater i sitt arbete med att utvecklas och att nå ut till hela länet. Smålands musik och teater bör också samverka med befintliga grupper inom dans, musik och teater i Regionen.

Vi vill skjuta till medel till Läns museet i Jönköpings län så att de kan återupprätta sitt tidigare framgångsrika arbete tillsammans med länets skolor. Dessutom måste de ha möjlighet att utveckla sin verksamhet. Vi tillför 2 miljoner kronor för ändamålet. Det är vår önskan att andra berörda parter skjuter till resterande del av medel som krävs för att läns museet skall klara av sitt uppdrag och kunna utveckla verksamheten. IT-samhället ger nya möjligheter för patienterna att ta del av olika former av kultur i vården. Här finns stora utvecklingsmöjligheter som kan förbättra kvaliteten och upplevelsen av vården både för barn och vuxna. Kulturhuset Spira skapar stora regionala

fördelar. Tillgängligheten till kultur för alla i länet är en självklarhet.

Barn- och ungdomsverksamhet och samarbete med skolor och annan kommunal verksamhet är mycket viktig. Det skall skapas ett samarbetsforum mellan

kommunerna och Regionen även när det gäller kulturfrågor för att få ett förankrat kulturutbyte över hela länet. Kulturreisor med kollektivtrafiken är en viktig del i att ge alla medborgare tillgänglighet till kultur. Att använda sig av bussar som är tillgänglighetsanpassande är bra och regionen bör se över möjligheten att köpa in en buss likt solbussen i Region Kalmar län.

Vandringsleder och vår gemensamma miljö är viktiga för kultur och folkhälsa. Dessa två begrepp går ofta hand i hand. Det är därför viktigt att regionen är en medspelare i att rusta upp vandringsleder och andra gemensamma miljöområden. Det är på många håll runt om i länet ett underhållsarbete som är brådskande.

Region Jönköpings län ska arbeta fram en policy för att beskriva samverkan med amatörföreningar och yrkesverksamhet inom dans, teater och musikverksamhet. Detta för att möjliggöra goda och likvärdiga villkor för amatörföreningar i länet. I policyn bör även beskrivning av bidragsformer lyftas fram och förtydligas för att hitta nya vägar fram till amatörerna i regionen. Det är också intressant att undersöka hur de ekonomiska förutsättningarna för amatörerna att vara på Spira ser ut. Regionen skall arbeta för att ett nytt system för kulturstöd skapas. I det nya systemet skall det finnas riktlinjer för vem som har rätt att besluta om de olika stöden samt att amatörprojekt bereds stöd och hjälp med ansökningar så att de har en chans att hävda sig mot yrkesprojekt. Vänsterpartiet vill stärka stödet till kulturprojekten runt om i regionen. För att betona kulturens vikt och synliggöra den ska nämnden ANA:s förkortning ändras till KAN, kultur, arbetsmarknad och näringsliv, vilken dessutom andas mer av beslutsamhet än ANA.

ARBETSMARKNAD OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Region Jönköpings län står precis som många andra inför stora kompetensförsörjningsproblem. Det är helt enkelt väldigt svårt att rekrytera all den personal som behövs. Det har inneburit nedstängning av vårdplatser, vakanta platser och en vård som inte alltid har varit patientsäker. Detta är en av de största utmaningarna som regionen står inför. Det krävs ett mångfacetterat och målinriktat arbete för att klara av denna utmaning. Ett sätt är att Region Jönköpings län underlättar för etablerandet av utbildningar av de professioner som vi har brist på. Dessutom måste regionen arbeta för att de utbildningar som redan finns i länet blir mer attraktiva, inte minst ur ett arbetsmiljöperspektiv men lönebilden är också ett bekymmer. En del utbildningar bör dessutom finnas på flera orter i länet. Idag har regionen svårt att rekrytera biomedicinska analytiker eftersom utbildningen är naturvetenskaplig men samtidigt inbringar en relativt låg lön. Andra bristyrken är bland annat sjuksköterskor, undersköterskor, tandsköterskor. En försättning är att regionen har goda relationer med utbildare i länet, inte minst Jönköping University. Det vore också bra om regionen kan knyta till sig delar av eller en regelrätt tandläkarutbildning.

Ett annat sätt är att satsa på att utbilda och verifiera utbildningarna hos de människor som kommit till Sverige under de senaste åren. Ett sådant arbete pågår nu med bravur på Nässjö utbildningscentrum. Denna verksamhet är inriktad på läkare och är relativt billig, i dags läget kostar verksamheten ungefär 2 miljoner kronor årligen. Utbildningscentrum utbildar ungefär 6 läkare per termin vilket ger en utbildningskostnad på 166.000kr per läkare. I nu läget finansieras hela verksamheten av Bra liv inom vårdpengen. Nässjö utbildningscentrum är ett föredöme i arbetet med kompetensförsörjning och deras metoder och arbetssätt skulle kunna göra nytta på fler ställen i länet, framförallt om liknande program togs fram även för andra yrkesgrupper. Om en sådan expansion ska bli lyckosam krävs dock rekrytering av chef och medarbetare som verkligen brinner för uppgiften. Därför vill Vänsterpartiet att Regionens utreder möjligheten till att expandera det arbetet som görs på Nässjö utbildningscentrum till fler delar av länet samt att även andra yrkesgrupper än enbart läkare beaktas.

STÖD TILL ORGANISATIONER OCH NÄRINGSLIV

En stor del av ärendena som nämnden för Arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet arbetar med handlar om olika former av stöd till organisationer och näringsliv. Det är viktigt att regionen bidrar till arbetsskapande projekt och att hjälpa det lokala föreningslivet att blomstra. Föreningar som engagerar ungdomar, pensionärer och nyanlända är särskilt viktiga. När det gäller stödet till näringsliv och innovation så måste regionen bli mycket tydligare och mer konsekvent. Regionen ska endast stödja de företag som tydligt kan beskriva en målbild med sitt projekt och sin innovation som syftar till att bidra till fler arbetstillfällen eller till en mer hållbar utveckling. Regionen ska inte på vaga eller otydliga grunder ge ekonomiskt stöd till de företag som inte kan visa upp en sådan målbild eftersom det är viktigt att vi faktiskt stödjer de innovationer och företag som vill och har som mål att bidra till en starkare och mer hållbar region. Nämnden för Arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet måste samtidigt ta nästa kliv och arbeta mer målinriktat för att stärka kulturen, det lokala föreningslivet och skapa fler arbetstillfällen.

Stora mängder konstverk finns i regionens ägo och dessa nyttjas på väldigt många olika sätt. En del verk hänger på väggar i väntsalar och i korridorer, andra står som skulpturer i gröna miljöer och en del verk har fått sina öden beseglade och samlar nu damm i något arkiv. Det finns många olika anledningar till att en del verk har arkiverats. Det kan vara tavlor som anses vara provocerande, slitna eller förlegade och det kan vara historiska föremål som vittnar om en svunnen tid. Men Vänsterpartiet anser att dessa konstverk kan vara väldigt intressanta att beskåda ur ett nytt perspektiv. Samtidigt förstår vi att det inte alltid är lämpligt att ställa ut kontroversiella konstverk var som helst.

Vänsterpartiet anser ändå att det vore väldigt intressant och ett klokt resursutnyttjande att på något sätt använda den konsten vi har i vår ägo, den har trots allt oftast köpts in för skattepengar. Det skulle kunna handla om en utställning eller tillverkandet av en förteckning som möjliggör för medborgarna att få komma och studera och betrakta intressanta verk. En motion i ärendet bifölls under 2017 av regionfullmäktige och det är viktigt att arbetet med detta utvärderas och presenteras snart.

SKATTESATS OCH FINANSIELLA FÖRUTSÄTTNINGAR

Sveriges ekonomi är stabil och Region Jönköpings län står sig också stark. Tyvärr är det inte alla medborgare som märker av den goda ekonomin eftersom resurserna fördelas ojämnt. Vänsterpartiet är kritiska till de allt för låga statsbidragen, trots att det nu skickas ut mer pengar från staten än på flera år. Det finns flera viktiga prioriteringar som inte ges det ekonomiska utrymme som egentligen krävs. Vänsterpartiet ser det därför som nödvändig att följande planperiod råda bot på slöseriet med hyrläkarkostnader. Det är vår enda möjlighet som region att faktiskt utan att behöva prioritera bort en viktig verksamhet till fördel för en annan kunna göra vitala reformer. Samtidig vill vi poängtera att den justering av skattesatsen som nu sker inte hade vara nödvändig om ekonomin hade hanterats annorlunda. Idag finns flera inbyggda systemfel i den finansiella hanteringen; a) Avregleringar och privatiseringar av offentlig verksamhet har inneburit stora kostnadsökningar och har inte gagnat medborgarna b) Budgetsystemet är trubbigt och innebär att det är svårt att genomföra satsningar på ett område där utgiften placeras på en budgetpost men intäkten placeras på en helt annan budgetpost. Det är ett inbyggt systemfel som inte är naturligt även om politiken ofta behandlar det som ett sådant c) Offentliga aktörer och staten lägger pengar på hög och dessutom genomför stora investeringar i högkonjunktur vilket innebär ökade kostnader på grund av hög prissättning.

Vänsterpartiet föreslår en skattesats på 11,76. Vi vill avveckla det separata stödet till Jönköping Airport och istället använda pengarna i kollektivtrafiken som regionen är huvudman för. Vi behöver använda våra resurser på ett mer genomtänkt sätt och satsa på personalen. Därför vill vi justera ned resultatet och använda de medlen under kommande år. Dessutom vill vi slå av investeringstakten och placera oss på en takt kring 85 %. Tillsammans skapar det ett utrymme för viktiga satsningar samtidigt som vi också signalera att det inte är fullt utrimligt att ha 100 % investeringstakt under högkonjunktur. Tvärt om är det under lågkonjunktur när priserna är låga och arbetstillfällen behövs som vi skall bygga för att stimulera ekonomin och få en kostnadseffektiv utväxling av våra medel.

1.1 SÄRSKILDA YRKANDEN

FOLKHÄLSA OCH SJUKVÅRD

1. **att** fler vårdplatser tillförs verksamheten för att höja grundbemanningen.
2. **att** säkerställa så att vårdkedjan håller ihop genom att stärka de äldre och multisjukas ställning. En samordningsfunktion för äldrefrågor inrättas. En äldresamordnare kan utgöra denna funktion.
3. **att** vården sker med kontinuitet och med arbete i team där rehabiliteringskompetens exempelvis sjukgymnaster/fysioterapeuter och arbetsterapeuter erbjuds. Apotekare, logopeder, kuratorer, dietister och psykologer ska finnas med i teamsamverkan i primärvården.
4. **att** en översyn av kuratorsorganisationen och det psykosociala stödet på Länssjukhuset Ryhov skall genomföras. En försöksverksamhet med jourkurator genomförs vid akutmottagningen på Länssjukhuset Ryhov.
5. **att** andelen dietisttjänster i Region Jönköpings län utökas. För detta ändamål tas en handlingsplan för rekrytering fram.
6. **att** det skall finnas tillgång till sjukgymnaster/fysioterapeuter med psykiatrisk kompetens i hela länet. Arbetsterapeuter och fysioterapeuter behövs i både slutenvård och öppenvård. Dessutom behövs mellanvårdsalternativ arbetas fram.
7. **att** ett äldrepsykiatriskt team med tillgång till öronmärkta vårdplatser skall utformas.
8. **att** regionen satsar på att anställa fler logopeder.
9. **att** regionen satsar på att anställa fler psykologer.
10. **att** Folktandvården får ett utvidgat uppdrag för att besöka skolor, äldreboenden och flyktingboenden. För uppdraget kompenseras Folktandvården ekonomiskt. Ett utökat glesbygdsstöd verkställs.
11. **att** regionen satsar för att minska sjukfrånvaron. För detta ska en strategi tas fram.
12. **att** Region Jönköping län inför ett samlat högkostnadsskydd. Detta för att ge ett ekonomiskt skydd på en rimlig nivå till patienter med de största vårdbehoven. Det samlade taket föreslås vara 2200 kronor samtidigt som varje enskilt högkostnadsskydd behåller sitt individuella tak. De högkostnadsskydd som Regionen har möjlighet att påverka omfattas. Ett uppdrag ges att utforma en modell för genomförande och resurser avsätts i budget.
13. **att** en cancerutredning som kartlägger cancervården i regionen och med syftet att få fram konkreta förslag för att göra cancervården mer likvärdig och jämställd genomförs.

14. **att** en satsning på 1177 genomförs för att stärka upp bemanningen under belastade tidpunkter och råda bot på absurda väntetider. Dessutom görs en utredning med syfte att ta reda på vilka effekter 1177 har haft på belastningen inom vården.

15. **att** en plan för suicidprevention skall tas fram med siktet inställt på nollvision.

16. **att** regionen med hjälp av läkemedelskartläggningen stärker sitt arbetssätt med att stödja patienter som vill trappa ned sin antidepressiva medicinering. Arbetet med läkemedelsberoende behöver samtidigt förstärkas.

17. **att** en visselblåsarfunktion inrättas där anonymiteten säkerställs.

18. **att** regionen påbörjar ett arbete med att uppnå minimikraven som ställs i de nationella riktlinjerna för ungdomsmottagningarna gällande bemanningsgrad och kompetens. Detta kräver satsningar på såväl kompetensutveckling och nyanställningar.

19. **att** inga avgifthöjningar beträffande akutvård genomförs.

20. **att** inga nedskärningar i den psykiatriska slutenvården genomförs utan att tydliga konsekvensanalyser genomförts. Dessutom måste alltid färdiga öppenvårdsalternativ som uppfyller samma kvalitet finnas på plats vid en eventuell avveckling. I dagsläget är en neddragning inte aktuell. Mobila team kan användas som komplement men kan inte ersätta slutenvårdsplatserna.

21. **att** Region Jönköping län tar initiativ till att påbörja ett arbete med att göra Alternativ till Våld (ATV) regiontäckande för att garantera likvärdighet i hela länet, samt att uppdraget breddas för att även innefatta stödande av barn och kvinnor. På sikt bör verksamheten helt övergå i regionens regi.

22. **att** regionen avvaktar med att flytta specialiserad vård till primärvården till dess att en ordentlig konsekvensanalys har genomförts. Samt att arbetets fokus bör vara verksamhetsmål och lagstiftat uppdrag och inte i första hand besparingar. Vård som flyttas till primärvården skall inte inkorporeras i Vårdvalet.

23. **att** högkostnadsskyddet digitaliseras och automatiseras. Detta sparar i längden in på administrativa kostnader och underlättar för patienterna.

24. **att** regionen skall fokusera på de samhällsgrupper som uppvisar minst positiva resultat inom området folkhälsa i Öppna jämförelser. Att regionpolitiker erbjuds utbildning i folkhälsa genom regionfullmäktige.

25. **att** regionen skall arbeta aktivt för att avskaffa hyrläkarberoendet. För detta tas en handlingsplan fram. Planen skall även omfatta hyrpersonal inom andra professioner exempelvis sjuksköterskor. Regionen skall vara en attraktiv arbetsgivare som lockar till sig fast personal. Stimulansåtgärder är ökat medbestämmande och goda möjligheter till kompetensutveckling och löneutveckling. Arbetstidsförkortning och ökad grundbemanning ska vara en del i handlingsplanen. Hyrläkarstopp införs i minst ett verksamhetsområde.

26. **att** regionen mot den nationella nivån förespråkar att ett högkostnadsskydd för tandvård inrättas motsvarande det som finns i vården. Regionen skall också verka för att den destruktiva lagstiftningen, som förhindrar regionala satsningar på Folk tandvården, skall upphöra. Detta kan göras genom exempelvis remissvar och utspel vid nationella träffar och samverkansorgan.

27. **att** regionen verksamhet skall bekostas med anslagsfinansiering. Detta skapar en trygg och sammanhållen vårdkedja där resurserna används kostnadseffektivt och stora administrativa kostnader undviks. Det är ett långsiktigt arbete som på sikt kommer att gynna så väl skattebetalare som patienter.

28. **att** ta bort begreppet *kund* ur hela budgetdokumentet och ersätt med *patient, resenär, medmänniska* eller *brukare*.

29. **att** möjliggöra klok hushållning och hindra att behovsprincipen sätts ur spel genom att regelverket för Vårdval ändras så att uppföljningskraven skärps.

30. **att** Region Jönköpings län skall se till att rehabilitering och omställningsarbete sker med stor hänsyn för den enskilde medarbetarens situation och behov.

31. **att** ytterligare vårdval och privatiseringar inte skall genomföras i Region Jönköpings län.

32. **att** regionen på ett aktivt sätt driver frågan om vårdvalets avskaffande.

33. **att** vårdval i ögonsjukvården å det snaraste avskaffas och att regionen tar över verksamheten i egen regi.

34. **att** regionen utreder möjligheten till att expandera det arbete som görs på Nässjö utbildningscentrum till fler delar av länet samt att även andra yrkesgrupper än enbart läkare beaktas.

35. **att** hälsosamtal och folkhälsoundersökningar ska omfatta frågor om våld i nära relationer.

36. **att** modellen med regelbundna hälsosamtal ses över. Riktade hälsokontroller kan vara en bättre metod och kan innebära ett bättre resursutnyttjande.

37. **att** syncentralen söker samverkan med kommunerna för att bidra med kunskap och därmed förbättra vardagsmiljön för berörda grupper.

38. **att** erbjuda undersköterskor utveckling i yrkesrollen. En kompetensutvecklingsstrategi skall tas fram för ändamålet och det kan handla om bland annat fördjupning kring sårvård, demensvård och omsorgsarbete. Detta arbete skall vara prioriterat och ingå i kompetensutvecklingsmedlen.

39. **att** arbetet med patientstyrd inskrivning för personer med självskadebeteende utvecklas ytterligare. Detta som en del i utvecklingen mot en alltmera personcentrerad vård.

40. **att** en del av de riktade statsbidragen för goda arbetsvillkor och arbetsrätt används till att förstärka verksamheten med fler vårdadministratörer.

41. **att** en generalplan för de tre akutsjukhusen tas fram. Planerna skall innefatta verksamhetsbeskrivning och framtidsfunktion. En nationell utredning om akutsjukvårdens status måste samtidigt efterfrågas av regionen.

ÖVRIGA YRKANDEN

42. **att** inköp av ekologiska livsmedel bör omfatta minst 55 procent av den totala livsmedelskostnaden.

43. **att** regionen ska noga följa miljöklassificeringen av läkemedel. För att sedan tillverka ett kampanjmaterial om läkemedel och dess miljöpåverkan samt hur dessa skall hanteras i hemmet. Kampanjmaterial kan sedan delas ut i exempelvis väntrum eller skickas ut till hushållen.

44. **att** länstrafiken skall välja ut ett antal sträckor för att pröva avgiftsfri kollektivtrafik. Förslagsvis bör försöket genomföras på sträckor med få resande och där Regionen redan idag står för nästan hela turkostnaden. Projektet skall sedan utvärderas.

45. **att** inga biljettaxor i kollektivtrafiken höjs utöver index.

46. **att** regionen i enlighet med den motion som bifölls av Regionfullmäktige 2017 inför avgiftsfria broddar för ålderspensionärer. Broddarna distribueras via vårdcentralerna.

47. **att** en strategi tas fram för att analysera och formulera en åtgärdsplan för att Region Jönköpings län skall bli en mer jämställd arbetsgivare och erbjuda en mer jämställd service till medborgarna.

48. **att** regionen utöver att arbeta för att skydda Vättern mot skadlig exploatering också skall se över vilka andra naturintressen vi behöver bevaka och beskydda.

49. **att** alla restauranger som huserar i vår verksamhet skall erbjuda minst ett fullgott vegetariskt alternativ varje dag. Alternativet skall presenteras på ett smakfullt sätt och vara varierat.

50. **att** regionen gör det möjligt att ta med sig husdjur så som exempelvis hund och katt på serviceresor i särskilda fordon.

51. **att** regionen tar fram en jämställdhetsstrategi med syfte att förbättra jämställdheten inom personal- och patientperspektivet.

52. **att** regionen reviderar jämställdhetsplanen/policyn som sedan ska antas av regionfullmäktige.

53. **att** självfinansieringsgraden inom kollektivtrafiken ses över och alternativa finansieringsmodeller undersöks.

54. **att** regionen uppmuntrar medarbetare att åka kollektivt eller använda samåkning.

55. **att** regionen upphör att använda begreppet *klimatsmart*. Istället används den mer definierade termen *hållbar*.

56. **att** regionen i sitt regelverk för tjänsteresor förtydliga att tjänsteresor med flyg inom landet enbart skall tillåtas när alternativa färdssätt inte är möjliga att använda.

57. **att** regionen skall ha som mål att 100 % av elförbrukningen skall bestå av *Bra Miljöval*.

58. **att** regionen skall arbeta för att ett nytt system för kulturstöd inrättas. I det nya systemet skall det finnas riktlinjer för vem som har rätt att besluta om de olika stöden samt att amatörprojekt kan beredas hjälp med ansökningar så att de har en chans att hävda sig mot yrkesprojekt. Den totala ramen projektstöd till kulturverksamhet skall öka.

59. **att** regionen tydligt efterlyser att chefsmedarbetare uppmanar medarbetarna att använda sig av Synergi på ett rutinbaserat och omfattande sätt.

60. **att** regionen arbetar fram en policy för att beskriva samverkan med amatörföreningar och yrkesverksamhet inom dans, teater och musikverksamhet. Detta för att möjliggöra goda och likvärdiga villkor för amatörföreningar i länet. I policyn ska även beskrivning av bidragsformer lyftas fram och förtydligas och för att hitta nya vägar fram till amatörerna i regionen.

61. **att** amatörernas tillgänglighet till kulturhuset Spira genomlysas för att få tillstånd en rimlig kostnadskalkyl för amatörföreningarna.

62. **att** offentlighetsprincipen skall råda i all skattefinansierad verksamhet.

63. **att** fler människor med funktionsnedsättning och som är i behov av särskilt stöd skall kunna anställas i regionen. Arbetet med att få fler personer med funktionsnedsättning anställningsbara i regionens verksamhet måste förbättras.

64. **att** Regionen upprättar en arbetsmiljökommission med syfte att ta fram åtgärder för att förbättra arbetsmiljön i regionens verksamheter. Ett pilotarbete kan genomföras på exempelvis Smålands musik och teater.

65. **att** Region Jönköpings län initierar ett arbete med syfte att arbeta fram och inrätta en modell där vi driver kollektivtrafiken i egen regi.

66. **att** Region Jönköpings län initierar en diskussion med våra samarbetsregioner om att inrätta ett gemensamt dotterbolag och tillsammans driva tågen i gemensam regi.

67. **att** region Jönköpings län byter ut visionen "för ett bra liv i en attraktiv region" till "för allas trygghet i den generella välfärden".

68. **att** regionen i fortsättningen enbart köper in svenskt kött. Den tillfälliga ändringen i hållbarhetsprogrammet permanentas igenom beslutet.

EKONOMISK ÖVERSIKT OCH FINASIERING

Se bilagor samt tabeller på följande sidor.

Förändring jämfört med Budget 2018	Beskrivning	2019	2020	2021
Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv, attraktivitet (ANA)				
<i>Kultur</i>				
Kulturplanens genomförande		-2,0	-2,0	-2,0
Länsmuseet		-1,0	-1,0	-1,0
Summa ANA nämnden		-3,0	-3,0	-3,0
Nämnden för trafik, infrastruktur och miljö (TIM)				
<i>Trafik</i>				
Kollektivtrafik - utbyggnad		0,0	-25,0	-50,0
Kompensation i budget ej höjda taxor kollektivtrafik		-8,4	-8,4	-8,4
Summa TIM nämnden		-8,4	-33,4	-58,4
Nämnden för folkhälsa och sjukvård				
<i>Primärvård</i>				
Förstärkning av den nära vården		-25,0	-25,0	-25,0
<i>Specialiserad somatisk vård</i>				
Riks- och regionsjukvård		-62,1	-62,1	-62,1
<i>Specialiserad psykiatrisk vård</i>				
Tillnyktringsenhet, helårseffekt		-3,7	-3,7	-3,7
<i>Övrig hälso- och sjukvård</i>				
Katastrof- och krisberedskap inkl. TIB		-2,0	-2,0	-2,0
Ambulanssjukvården		-34,1	-34,1	-34,1
Ortopedtekniska hjälpmedel		-4,0	-4,0	-4,0
Höjd patientavgift akutmottagning, ambulans	avgiftsbeslut	0,0	0,0	0,0
Summa FS nämnden		-130,9	-130,9	-130,9
Regionstyrelsen				
<i>Primärvård</i>				
1177 förbättrad svarstid		-5,0	-5,0	-5,0
<i>Gemensamma kostnader</i>				
Politisk organisation		-5,0	-5,0	-5,0
Byggprojektledning		-2,0	-2,0	
Rivningskostnader		-2,0	0,0	0,0
Energikontoret höjd basfinansiering		-0,8	-0,8	-0,8
Regional utveckling, nationella uppdraget		-5,0	-5,0	-5,0
Cosmic, utvecklingssatsning inom kundgruppen		-5,6	-11,2	-18,2
Decentraliserad läkarutbildning		-3,0	-3,0	-3,0
Summa Regionstyrelsen		-28,4	-32,0	-37,0
Tillkommande satsningar specade i V:s förslag		-100,0	-100,0	-100,0
Finansiering genom riktade statsbidrag		52,0	52,0	52,0
SUMMA FÖRÄNDRING JÄMFÖRT MED 2018		-218,7	-247,3	-277,3

Förändring jämfört med Budget 2018	2019
Specificerade reformer	
Vårdplatser, höjd grundbemanning, förstärkning	20 mkr
Ungdomsmottagningar, förstärkning	10 mkr
Folktandvården barn, äldre och nyanlända, glesbygdstöd, förstärkning	12 mkr
Samlat högkostnadsskydd, nysatsning	5 mkr
Samordnare äldre frågor, äldrepsykiatriskt team, utveckling äldreomsorg, höjd grundbemanning	5 mkr
Journalist, nysatsning	1 mkr
Teamsamverkan i primärvården, höjd grundbemanning	5 mkr
Fler arbetsterapeuter och fysioterapeuter i psykiatri, höjd grundbemanning	10 mkr
Fler logoped, psykologer och dietister, höjd grundbemanning	10 mkr
Cancerutredning	0.5 mkr
Handlingsplan självmord, nollvision	0.5 mkr
Visselblåsarfunktion, nysatsning	0.5 mkr
Sjukhusclowner, förstärkning	2 mkr
Informationskampanj kemikalier och läkemedelsgifter	0,5 mkr
Anpassa miljö för inlagda barn mindre än 48 timmar vid sjukhusen i Eksjö och Värnamo	3 mkr
Avgiftsfria broddar för pensionärer	2 mkr
Arbetsförlängning, arbetsförlängningsmodeller	10 mkr
Psykiatrisk slutenvård, länssjukhuset Ryhov, psykiatripatienter	6 mkr
Amatörkultur, utredning och policy	0.5 mkr
Projektstöd till kultur, förstärkning	3 mkr
Kultursatsning på barn i skolorna, nysatsning	1 mkr
Länsmuseet, förstärkning	1,5 mkr
Avgiftsfri kollektivtrafik, projektsatsning	2 mkr
Ekologiska livsmedel och svenskt kött	2 mkr
Seniorkort	13 mkr
ATV, kvinnor och barn, regiontäckande uppstart	5 mkr
Summa specificerade reformer	131 mkr
Specificerad intäkt utöver övrig finansiering	
Avveckling av stöd till Jönköping Airport	6 mkr
Hyräkarstopp inom verksamhetsområde, uppdragsbaserat	25 mkr